

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

**Извршење одлука на чињење, нечињење и
трпљење у пракси Основног суда у Лесковцу**

(мастер рад)

Менторка

Доц. др Анђелија Тасић

Студенткиња

Милица Цветковић

Број индекса: М011/19 – 0

Ниш, 2020. године

САДРЖАЈ

I УВОД	4
II ИЗВРШНИ ПОСТУПАК И ИЗВРШНО ПРАВО	7
2.1. Појам и основне карактеристике извршног поступка.....	7
2.2. Однос извршног поступка и других поступака	8
2.3. Опште напомене о извршењу одлука	10
2.3.1. Извршна и веродостојна исправа	10
2.3.2. Извршност и подобност извршне исправе	11
2.3.3. Средства и предмет извршења.....	14
III ИСТОРИЈСКА ГЕНЕЗА ИЗВРШЕЊА РАДИ ЧИЊЕЊА, НЕЧИЊЕЊА И ТРПЉЕЊА .	16
3.1. Закон о извршењу и обезбеђењу из 1930. године.....	17
3.2. Закон о извршном поступку из 1978. године.....	17
3.3. Закон о извршном поступку из 2000. године.....	24
3.4. Закон о извршном поступку из 2004. године.....	24
3.5. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године.....	26
3.6. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2015. године.....	27
IV ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА НА ЧИЊЕЊЕ, НЕЧИЊЕЊЕ И ТРПЉЕЊЕ У ОСТАЛИМ ДРЖАВАМА БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ.....	28
4.1. Црна Гора	29
4.2. Федерација Босне и Херцеговине	30
4.3. Северна Македонија.....	32
4.4. Хрватска	33
4.5. Словенија.....	34
V ИЗВРШЕЊЕ РАДИ ЧИЊЕЊА, НЕЧИЊЕЊА И ТРПЉЕЊА У ПОЗИТИВНОМ ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	35
5.1. Извршне исправе у поступку извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење...35	
5.2. Надлежност за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења.....37	
5.3. Начела извршног поступка	37

5.4. Начин спровођења и ток поступка извршења.....	38
5.4.1. Радња коју може предузети и друго лице.....	38
5.4.2. Радња коју може предузети само извршни дужник	39
5.4.3. Нечињење и трпљење	40
5.4.4. Успостављање пређашњег стања	41
5.4.5. Поновно сметање државине.....	42
5.5. Право на накнаду штете.....	43
5.6. Новчана казна и казна затвора	43
5.7. Споразумевање странака као начин окончања извршног поступка	45
5.8. Правни лекови.....	46
5.9. Привремене мере	48
VI УПОРЕДНИ ПРИКАЗ РЕШЕЊА У ЗАКОНОДАВСТВИМА ДРУГИХ ДРЖАВА БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	49
VII РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА У ОСНОВНОМ СУДУ У ЛЕСКОВЦУ	50
VIII ЗАКЉУЧАК.....	58
Л И Т Е Р А Т У Р А.....	60
ОСТАЛА ИСТРАЖИВАЧКА ГРАЂА.....	61
САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ	64
SUMMARY AND KEYWORD	65
БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА.....	66

I УВОД

Институт извршења се прожима кроз скоро све гране права, јер се функционисање правног система једне државе, не може замислити без његовог извршног дела.¹

Хронолошки гледано, извршни поступак представља последњу фазу у реализацији конкретног права које је утврђено судском одлуком или одлуком другог надлежног органа. Ова чињеница никако не умањује значај извршног поступка јер остваривање права зависи од извршног поступка и његове ефикасности.² Како наводи професор Валтер Х. Рехбергер: „извршење пресуда је логичан и неопходан додатак парничном поступку. Заштита коју нуди држава не може бити ограничена само на доношење пресуде – иначе странке које су изгубиле спор могу једноставно игнорисати исход пресуде. С друге стране извршење је неопходно само тамо где странка не изврши добровољно пресуду“.³ Дакле, када је правноснажном и извршном пресудом или решењем донетим у парничном поступку наложено испуњење неке обавезе, а обавезано лице ту одлуку добровољно не испуни, јавља се потреба за покретањем и вођењем извршног поступка и принудним извршењем те обавезе. То значи да се кондемпнаторне судске одлуке из парничног поступка (пресуде и решења) принудно извршавају у извршном поступку. Исто важи и за обавезе утврђене судским поравнањем.⁴

Поред наведеног, основ за одређивање извршења могу бити и одлуке донете у другим поступцима и други правни акти који представљају извршну⁵ или веродостојну исправу.⁶

---

¹Зоран Ваван, Нова правничка професија у нашем праву – институт (вансудског, приватног извршитеља), *Civitas*, број 5, 2013, стр. 218.

²Никола Бодирога, Нови извршни поступак, Београд, 2017, стр. 17.

³Walter H. Rechberger, *Civil Procedure in Austria*, Wolters Kluwer, 2016, стр. 191.

⁴Никола Бодирога, *op.cit.*, стр. 17.

⁵Извод из Регистра залогe и извод из Регистра финансијског лизинга, уговор о хипотеци и заложна изјава, план реорганизације у стечајном поступку чији је усвајање решењем потврдио суд, јавнобележничке исправе које имају снагу извршне исправе, споразум о решавању спора путем посредовања, који испуњава услове одређене законом којим се уређује посредовање у решавању спорова, одлука Уставног суда којим је усвојен захтев подносиоца уставне жалбе на накнаду штете.

⁶Меница и чек домаћег или страног лица, са протестом ако је потребан за заснивање потраживања, извод из Централног регистра хартија од вредности о стању на рачуну законитог имаоца обвезница или инструмента тржишта новца и одлука о њиховом издавању, рачун домаћег или страног лица, са отпремницом или другим писменим доказом о томе да је извршни дужник обавештен о својој обавези, извод из пословних књига о извршеним комуналним и сродним услугама, обрачун или извод из пословних књига за потраживање таксе за јавни медијски сервис, јавна исправа која ствара извршиву новчану обавезу, банкарска гаранција, акредитив, оверена изјава извршног дужника којом овлашћује банку да с његовог рачуна пренесе новчана средства на рачун извршног повериоца, обрачун камате са доказом о основу доспелости и висини

Но, и упркос свом значају у остваривању права и реализацији одлуке којом је то право утврђено, извршном поступку се кроз историју није придавала посебна пажња. Све до доношење Закона о извршном поступку из 1978. године, извршне поступке су спроводили судови, сходном применом правила парничног поступка, прописаних одговарајућим законом о парничном поступку, који је у то време био у примени. Међутим, основна карактеристика ЗИП из 1978. године била је претерана заштита извршног дужника и фаворизовање друштвене својине,⁷ па је пракса показала да постоји потреба за реформом и у овој области. Кључни критеријуми које је реформа требала да задовољи јесу постизање правичности и заштите извршног дужника с једне стране и обезбеђивање ефикасности поступка с друге стране. Ради остваривања оваквог баланса, ова област је била предмет више законских промена.

Предмет овог мастер рада јесте извршење одлука на чињење, нечињење и трпљење, као средство извршења ради намирења неновчаног потраживања извршног повериоца

У извршном поступку извршни поверилац принудно намирује своје новчано, али и неновчано потраживање. Кроз метод интервјуа са извршним судијама у Основном суду у Лесковцу и правним стручњацима из редова адвоката утврдила сам да се, због своје учесталости, више пажње посвећује поступцима принудног намирења новчаног потраживања.

Стога, кључни мотиви за израду овог мастер рада били су чињеница да је неновчано потраживање подједнако важно потраживање за извршне повериоце, као и то да поступци ове врсте још увек нису довољно познати правничкој јавности и нису у довољној мери заживели у пракси.

Основни циљ рада јесте критичка анализа одговарајућих нормативних решења, сагледавање њихове примене у пракси и указивање на простор за евентуално побољшање.

Рад се састоји из шест целина.

Уводни део рада посвећен је извршном поступку, његовим основним карактеристикама и односу са другим поступцима. Изложене су, такође, и неке опште напомене о извршењу одлука.

потраживања, привремена или окончана ситуација о извршним грађевинским радовима, обрачун о награди и накнади трошкова адвоката.

⁷Вукашин Ристић, Нека нова решења у Закону о извршењу и обезбеђењу и њихов домашај, Правни живот, бр. 12, 2017, стр. 229.

У другом делу рада извршена је анализа овог средства извршења кроз историју, односно кроз законе који су током историје наше земље регулисали ово средство извршења и то: Закон о извршењу и обезбеђењу из 1930. године, Закон о извршном поступку из 1978. године, Закон о извршном поступку из 2004. године, Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године и Закон о извршењу и обезбеђењу из 2015. године, уз указивање на предности и недостатке сваког од њих.

Трећи део садржи приказ овог средства извршења у упоредном праву (Црна Гора, Федерација Босне и Херцеговине, Северна Македонија, Хрватска, Словенија, као државе бивше Југославије).

Четврти део јесте централни део рада и у овом делу детаљно је анализиран домаћи нормативни оквир овог средства извршења. Овај део је подељен у две целине. У оквиру прве целине извршена је анализа поступка извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење. Описан је начин покретања поступка, надлежност за одлучивање и спровођење извршење, начин спровођења и ток поступка, као и то које су извршне исправе на основу којих се може покренути и спровести овај поступак. Други део је посвећен начелима извршног поступка, новчаним казнама и казнама затвора, правим лековима и привременим мерама, као и односу извршног повериоца и извршног дужника.

У петом делу извршен је у упоредни приказ решења у законодавствима других држава бивше Југославија и законодавства Републике Србије.

У шестом делу изложени су предмет и циљ емпиријског истраживања, затим резултати до којих се дошло и хипотезе које су утврђене приликом истраживања.

С обзиром на предмет и циљ мастер рада, током израде коришћене су следеће научне методе: 1) *Догматско-нормативни метод* – који је коришћен приликом анализирања позитивних законских решења у овој области; 2) *Историјски метод* – је коришћен у делу у којем је приказан историјски развој овог средства извршења; 3) *Упоредно-компаративни метод* - који је коришћен приликом проучавања и анализе прописа држава бивше Југославије којима се регулише ово средство извршења, уз осврт на сличности и разлике са позитивним правом Републике Србије; 4) *Статистички метод* – који се огледа у истраживању праксе Основног суда у Лесковцу у погледу ефикасности и успешности спровођења извршења одлуке на чињење, нечињење и трпљење.

II ИЗВРШНИ ПОСТУПАК И ИЗВРШНО ПРАВО

2.1. Појам и основне карактеристике извршног поступка

Поступак извршења је скуп правних правила садржаних у Закону о извршењу и обезбеђењу⁸ по којима судови и јавни извршитељи поступају ради принудног извршења потраживања садржаног у извршној и веродостојној исправи. У вези са поступањем суда у поступку извршења примењују се и правила која се односе на начело о повреди права на суђење у разумном року.⁹ Такав став је заузео и Уставни суд Србије у одлуци Уж. бр. 2694/2009 од 07. 07. 2011. године којом је усвојио уставну жалбу и утврдио да је у извршном поступку повређено право подносиоца уставне жалбе на суђење у разумном року из чл. 32. ст. 1. Устава Републике Србије. У образложењу своје одлуке Уставни суд наводи да је утврдио да се ради о извршном поступку који траје девет година и два месеца, што само по себи указује на чињеницу да извршење није спроведено у оквиру разумног рока. Поред ове чињенице, Уставни суд се, као основ за своју одлуку, позива и на став да се извршење судских одлука сматра саставним делом суђења (става Европског суда за људска права у Стразбуру заузетом у предметима Хорнсби против Грчке и Јелачић против Босне и Херцеговине).¹⁰

Извршни поступак је посебан грађански судски поступак у коме се поступа ради коначног остварења односно обезбеђења извршног потраживања извршног повериоца.¹¹

Извршни поступак се води када извршни дужник којем је извршном или веродостојном исправом наложено испуњење неке обавезе ту обавезу одбија добровољно да изврши. Зато се извршни поступак назива и поступком принудног извршења.

Извршни поверилац не може сам да реализује потраживање из извршне и веродостојне исправе. Самопомоћ је начелно забрањена, па је извршни поверилац принуђен да своје потраживање реализује уз помоћ државног апарата. Из тога следи да извршни поверилац има специфичан правозаштитни захтев чији је адресат држава која је дужна да ангажује

---

⁸Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 160/2015, 106/2016 – аутентично тумачење, 113/2017 – аутентично тумачење и 54/2019), у даљем тексту ЗИО.

⁹Верољуб М. Рајовић, Владимир Тодоровић, Грађанско процесно право, Београд, 2018, стр. 240-241.

¹⁰Одлука Уставног суда Србије бр. Уж. 2694/2009 од 07. 07. 2011. године.

¹¹Гордана Станковић, Грађанско процесно право, Ниш, 2007, стр. 128.

своје органе како би се омогућила принудна реализација потраживања извршног повериоца.¹²

Из изнетог произилази да је основна карактеристика извршног поступка принуда. Извршни поступак се састоји од низа одлука и радњи које се доносе односно предузимају како би се намирило одређено потраживање повериоца. Те одлуке и радње представљају принуду у односу на извршног дужника, већим делом у односу на имовинску сферу, а у нешто мањем делу та принуда се може одразити и на личност извршног дужника. У сваком случају приликом доношења одлука и предузимања радњи у извршном поступку мора се имати на уму да је њихов циљ реализација потраживања из извршне и веродостојне исправе, а не уништавање егзистенције извршног дужника и његовог личног достојанства.¹³

2.2. Однос извршног поступка и других поступака

Ради бољег разумевања извршног поступка и његових карактеристика, неопходно је извршити анализу односа овог поступка са другим грађанским судским поступцима.

Однос парничног и извршног поступка. О односу парничног и извршног поступка у науци постоје три схватања. По првом схватању, извршни поступак је наставак парничног поступка. По другом схватању, извршни поступак је самосталан и независан поступак. По трећем схватању, њихов однос је двојак: са нормативног становишта, то су одвојени поступци, а са теолошког они чине једну целину, јер служе истом циљу – остварењу заштите и остварењу грађанских потраживања.¹⁴

Према професору Верољубу М. Рајовићу и адвокату Владимиру Тодоровићу, прво схватање није одрживо јер се извршни поступак не наставља увек окончањем парничног поступка. Поред тога, у извршном поступку се остварују и грађанскоправна потраживања утврђена у управном, прекршајном, кривичном или аутономном – арбитражном и другом поступку.

Друго схватање је делимично тачно, јер извршни поступак не чини сасвим нову самосталну и независну процесну целину, већ је органски везан са парничним поступком.

---

¹²Никола Бодирога, *op.cit*, стр. 15-16.

¹³*Ibid*, стр. 224.

¹⁴Верољуб М. Рајовић, Владимир Тодоровић, *op.cit*, стр. 241.

Ово и због чињенице да суд по службеној дужности не обезбеђује континуирани развитак извршног поступка након окончања парничне процедуре, већ то чини по предлогу странака.

Због свега наведеног, треће становиште сматрају најприхватљивијим, јер је несумњиво да су извршни и парнични поступак регулисани посебним и самосталним нормама, а једном и другом поступку крајњи циљ је исти – остваривање потраживања повериоца и заштита објективног поректа.¹⁵

У извршном поступку и поступку обезбеђења сходно се примењује закон којим се уређује парнични поступак, ако овим или другим законом није другачије одређено.¹⁶ Када се у извршном поступку деси нека процесна ситуација која није регулисана одредбама ЗИО, поставља се питање начина њеног решавања. Тада се примењују одредбе Закона о парничном поступку¹⁷, али не по аутоматизму, већ сходно, што значи у складу са предметом, циљевима и начелима извршног поступка.¹⁸

Однос ванпарничног и извршног поступка. Поред одлука донетих у парничном поступку, основ за одређивања и спровођења извршења могу бити и одлуке донете у ванпарничном поступку.¹⁹ Међутим, за разлику од парничног процесног права, ванпарнично процесно право не представља, због своје специфичне правне природе и функције у домену грађанскоправне заштите, извор извршног процесног права чија би се правила сходно примењивала у судском извршном поступку.²⁰

Однос стечајног и извршног поступка. Извршни и стечајни поступак су два различита грађанска судска поступка. Стечајни поступак је опште (генерално) извршење у коме се извршење спроводи у корист већег броја поверилаца за сва њихова потраживања на целокупној имовини дужника и повериоци се намирају сразмерно висини својих потраживања. Стечај доводи до престанка дужника као правног лица, односно правног или

---

¹⁵*Ibid*, стр. 241.

¹⁶Чл. 39. ЗИО.

¹⁷Закон о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020), у даљем тексту ЗПП.

¹⁸Никола Бодирога, *op.cit*, стр. 230-231.

¹⁹Решење о деоби и начину деобе заједничке ствари, решење о накнади за екпроприсану непокретност, решење о наслеђивању у делу који садржи споразум о деоби и начину деобе.

²⁰Гордана Станковић, *op.cit*, стр. 129. Међутим, ванпарнична процедура је допунски метод за решавање претходног питања уколико се догоди да се у току извршног поступка јави потреба за његовим решавањем (нпр. кад извршни поверилац у предлогу за извршење тражи, поред извршење стране судске или арбитражне одлуке и њено претходно признање).

пословног субјективитета. Од дана отварања стечаја извршни поступак се не може покренути, јер стечајни поступак као поступак генералне егзекуције, има приоритет у односу на извршни поступак као сингуларно извршење. Извршни поступак који је у току прекида се *ex lege*, чим се стечај отвори.²¹

2.3. Опште напомене о извршењу одлука

Доношењем одлуке у парничном поступку у коме се решава спор и њеном правноснажношћу, пружање правне заштите није увек комплетно остварно. Кад је у питању утврђавна или преображајна пресуда, њеном правноснажношћу остварена је правна заштита; остварена је пуна извесност у материјалноправним односима у погледу постојања или непостојања права или правног односа и отклоњена свака неизвесност у будућности или је дошло до промене правне ситуације.²²

Уколико је поверилац у парничном поступку добио пресуду у своју корист, где се дужник овом одлуком осуђује на испуњење обавезе, то још увек не значи да поверилац има у својим рукама испуњење обавезе на коју је дужник осуђен. Дужнику се, након правноснажности одлуке, оставља извршан период времена (парициони рок) у којем може добровољно испунити своју обавезу. У многим случајевима се дешава да он није у могућности или не жели да је испуни у париционом року,²³ услед чега настаје потреба за принудним извршењем.

Као што је већ напоменуто, поред одлука донетих у парничном поступку (пресуда, решење, платни налог), основ за одређивање извршења могу бити и одлуке донете у другим поступцима и други правни акти који представљају извршну или веродостојну исправу.

2.3.1. Извршна и веродостојна исправа

Извршна исправа је правни акт (индивидуални, а никад општи) у коме је коначно и ауторитативно утврђено потраживање (новчано и неновчано) чије се испуњење врши у

---

²¹Верољуб М. Рајовић, Владимир Тодоровић, *op.cit*, стр. 243.

²²Гордана Станковић, *op.cit*, стр. 127.

²³Neumayr/ Nunner Krautgasser, *Exekutionsrecht*, Wien, 2018, стр. 1-3.

судском извршном поступку. Извршне исправе су само они правни акти које изричито наводи ЗИО, што значи да се ниједан други правни акт државног или другог органа односно тела (институције) не сматра извршном исправом.²⁴

Према садашњем стању законодавства можемо разликовати две групе извршних исправа: оне које настају као резултат вођења одговарајућег когниционог (испитног) поступка у којем је на ауторитативан и несумњив начин утврђено постојање потраживања, његова доспелост и легитимација странака у поступку, и оне извршне исправе које нису резултат одговарајућег когниционог поступка већ најчешће настају као двострани или једнострани акти самих странака извршног поступка.²⁵

Поред извршних исправа, закон таксативно набраја и веродостојне исправе на основу којих се одређује извршење ради остварења новчаног потраживања.²⁶ Дакле, за разлику од извршних исправа на основу којих се може одредити и спровести извршења ради намирења новчаног и неновчаног потраживања, на основу веродостојних исправа може се покренути извршни поступак у којем извршни поверилац намирује искључиво новчано потраживање.

2.3.2. Извршност и подобност извршне исправе

Правноснажност и извршност су различита својства судске одлуке и не могу се изједначавати чак ни када наступају истовремено. Правна последица наступања правноснажности је да се предметна одлука више не може побијати редовним правним леком. Правна последица наступања извршности јесте да се стичу услови за принудно

---

²⁴Верољуб М. Рајовић, Владимир Тодоровић, *op.cit*, стр. 244-245.

²⁵Никола Бодирога, *op.cit*, стр. 182. У прву групу спадају судска одлука и судско поравнање који гласе на давање, чињење, нечињење и трпљење, одлука донета у прекршајном и управном поступку и управно поравнање који гласе на новчану обавезу ако посебним законом није другачије одређено, план реорганизације у стечајном поступку чије је усвајање решењем потврдио суд, одлука Уставног суда којом је усвојен захтев подносиоца уставне жалбе на накнаду штете итд. У другу групу спадају заложна изјава и уговор о хипотеци у складу са одредбама Закона о хипотеци, јавнобележничке исправе сачињене у складу са Законом о јавном бележничтву, извод из Регистра залогa и извод из Регистра финансијског лизинга итд.

²⁶Извршење на основу веродостојне исправе се спроводи без да је претходно вођен и окончан парнични, односно неки други когницијски поступак.

извршење. Према томе, правноснажност и извршност су различити правни институти чија наступања проузрокују различите правне последице.²⁷

Извршне исправе на основу којих се може одредити принудно извршење само уколико су стекле својство извршности су судска одлука и судско поравнање који гласе на давање, чињење, нечињење и трпљење, одлука донета у управном поступку и управно поравнање који гласе на новчану обавезу ако посебним законом није другачије одређено, јавнобележничке исправе које имају снагу извршне исправе, као и друге исправе из члана 41. ЗИО које се ређе јављају у пракси (нпр. споразум о решавању спора путем посредовања, који испуњава услове одређене законом којим се уређује посредовање у решавању спорова, одлука Уставног суда којом је усвојен захтев подносиоца уставне жалбе на накнаду штете).

Судска одлука која гласи на давање или чињење постаје извршна ако је постала правноснажна и ако је протекао рок за добровољно испуњење обавезе. Рок за добровољно испуњење обавезе тече од када је извршни дужник примио судску одлуку, ако законом није другачије одређено. Судска одлука у којој је одређен услов за испуњење обавезе постаје извршна кад услов наступи.

Међутим, ваља напоменути и да се решење о извршењу може донети и када судска одлука није постала правноснажна, ако је законом одређено да жалба или други правни лек не одлажу њихово извршење. У парничним поступцима због сметања државине, на пример, суд из оправданих разлога може одлучити да жалба изјављена против решења не одлаже његово извршење.²⁸ Жалба изјављена против првостепене пресуде којом се физичком лицу налаже исплата потраживања чија главница не прелази износ од 300 еура у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан доношења одлуке, односно којом се предузетнику или правном лицу налаже исплата потраживања чија главница не прелази износ од 1.000 еура у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан доношења извршења, такође не одлаже извршење.²⁹

Судска одлука која гласи на нечињење или трпљење постаје извршна када постане правноснажна, ако у њој није другачије одређено.

---

²⁷Решење Вишег трговинског суда Иж. 2420/2009 од 17. септембра 2009. године, доступно у бази Paragraf Lex.

²⁸Члан 452. ст. 3. ЗПП.

²⁹Члан 368. ЗПП.

Извршност управне одлуке цени се према правилима управног поступка, а извршност јавнобележничке исправе која има снагу извршне исправе – према закону којим се уређује јавно бележништво.³⁰

Закон предвиђа да се судско поравнање, односно поравнање закључено у управном поступку или пак јавнобележнички акт могу спроводити у судском извршном поступку ако је потраживање по поравнању доспело. То практично подразумева протек рока који је утврђен у поравнању за извршење одређене обавезе. Доспелост овог потраживања доказује се записником о поравнању или јавном исправом или исправом овереном по закону. То даље значи да се на поравнање неће стављати потврда правноснажности и извршности суда или органа пред којим је закључено поравнање, већ ће се само на основу овереног записника доказивати да је протекло рок за добровољно испуњење обавезе утврђене у закљученом поравнању.³¹

Као доказ извршности служи потврда о извршности.³² Потврдом о извршности утврђује се да је одлука постала извршна. На предлог странке, ову потврду издаје суд или други орган који је донео извршну исправу у првом степену или јавни бележник тако што потврду ставља на извршну исправу.³³ Потврдом о извршности се доказује да је извршна исправа ваљана и да се на основу ње може дозволити и спровести извршење ради намирења потраживања које је њоме утврђено.

Да би суд дозволио извршење, потребно је не само да постоји извршна исправа и да је стекла својство извршности, већ и да је она подобна за извршење. Извршна исправа подобна је да се на основу ње донесе решење о извршењу ако садржи податке о извршном повериоцу, извршном дужнику и предмету, врсту и обим испуњења обавезе. Ако у

---

³⁰Члан 43. ЗИО.

³¹Небојша Шаркић, Милан Почуча, Извршење јавнобележничких аката према одредбама новог Закона о извршењу и обезбеђењу, Правни живот, бр. 12. 2017, стр. 89.

³²Никола Бодирога, *op.cit.*, стр. 187-188. Потврда о извршности није једини начин на који се може утврдити да је одлука која представља извршну исправу стекла својство извршности, а у неким ситуацијама неће бити могуће обезбедити потврду о извршности. Тада суд не треба да одбаци предлог за извршење, већ да применом законских правила утврди да ли је наступила извршност одлуке која представља извршну исправу и ако јесте да доносе решење о извршењу. Нпр. проблем с потврдом о извршности може настати када је извршна исправа чије се извршење тражи одлука *ad hoc* арбитраже, јер након доношење одлуке таква арбитража престаје да постоји и правно и организационо.

³³Члан 44. ЗИО. Неосновану потврду о извршности укида решењем суд или други орган који је издао, или јавни бележник, на предлог странке или по службеној дужности.

извршној исправи није одређен рок за добровољно испуњење обавезе, он износи осам дана од достављања извршне исправе извршном дужнику.³⁴

Веродостојна исправа подобна је да се на основу ње донесе решење о извршењу на основу веродостојне исправе ако садржи податке о извршном повериоцу и извршном дужнику и предмет, врсту, обим и доспелости обавезе извршног дужника. Ако доспелост обавезе не може да се утврди из веродостојне исправе, извршни поверилац је дужан да уз веродостојну исправу приложи писмени доказ да је извршном дужнику оставио накнадни рок да испуни обавезу.³⁵

2.3.3. Средства и предмет извршења

Средства извршења су методе којима се остварује потраживање извршног повериоца. Свако средство извршења представља скуп међусобно повезаних радњи којима се на директан или индиректан начин примењује принуда у односу на извршног дужника, ради реализације потраживања извршног повериоца. У зависности од тога да ли се ради о реализацији новчаног или неновчаног потраживања извршног повериоца, разликујемо и средства извршења.³⁶

Средства извршења ради намирења новчаног потраживања су: продаја покретних ствари извршног дужника, продаја непокретности извршног дужника, заједничка продаја непокретности и покретних ствари, пренос новчаног потраживања извршног дужника, пренос зараде извршног дужника, пренос новчаних средстава с рачуна извршног дужника код банке, пренос средстава са штедног улога или текућег рачуна извршног дужника, продаја финансијских инструмената извршног дужника, продаја удела извршног дужника у привредним субјектима и пренос потраживања извршног дужника да му се предају или испоруче покретне ствари или преда непокретност.

Средства извршења ради остваривања неновчаног потраживања јесу: предаја покретних ствари извршног дужника, испражњење и предаје непокретности извршног дужника, чињење, нечињење и трпљење извршног дужника, предаја детета и извршење других

---

³⁴Члан 47. ЗИО. Решење о извршењу може се донети кад је само део судске или управне одлуке или поравнања или јавнобележничке исправе постао извршан, у односу на тај део.

³⁵Члан 53. ЗИО.

³⁶ Никола Бодирога, *op.cit*, стр. 275.

одлука у вези с породичним односима, враћања запосленог на рад, деоба сувласничке ствари и издејствовање изјаве воље.³⁷

Предмети извршења су ствари и права на којима се по закону може спровести извршење ради остваривања потраживања. Предмети извршења не могу бити ствари изван промета, као ни друге ствари које закон искључује. Предмети извршења не могу бити објекти, оружје и опрема намењени одбрани и безбедности државе.

Када је у питању извршење ради намирена новчаног потраживања, начело диспозиције омогућава извршном повериоцу да у предлогу за извршење одреди предмет и средство извршења. Правило је да је суд везан предлогом извршног повериоца при одређивању средства и предмета извршења ради намирена новчаног потраживања. Међутим, ЗИО садржи и могућност да суд доноси решење о извршењу, а да се у њему не одреде средства и предмет извршења у ком случају суд по одредби чл. 60. ЗИО одређује извршење на целокупној имовини извршног дужника.³⁸

С друге стране, када се ради о извршењу ради намирена неновчаног потраживања, извршни поверилац нема право избора у погледу средства и предмета извршења, већ од самог неновчаног потраживања извршног повериоца зависи које ће се законом одређено средство извршења применити и то средство извршења извршни поверилац мора назначити у предлогу за извршење.

Дакле, уколико се потраживање извршног повериоца огледа у обавези извршног дужника да изврши одређену радњу (чини дбу) или се односи на нечињење или трпљење од стране извршног дужника, извршни поверилац у предлогу за извршење као средство извршења мора означити оно средство извршења које одговара садржини извршне исправе, а то би у конкретном случају било овлашћење извршног повериоца за предузимање извршном исправом одређене радње, односно новчаним кажњавањем извршног дужника због непредузимања опет извршном исправом наложене радње. Извршни поверилац је дужан да у предлогу за извршење опише радњу која је извршном исправом наложена извршном дужнику, па с тим у вези, та радња из извршне исправе

---

³⁷Члан 54. ЗИО.

³⁸Верољуб М. Рајовић, Владимир Тодоровић, *op.cit.*, стр. 253. Такав предлог за извршење је дозвољен и суд га не одбацује због одсуства средства и предмета извршења, већ доноси решење које не садржи средство и предмет извршења. После идентификовања имовине извршног дужника извршитељ доноси закључак којим се одређују средства и предмет извршења.

представља саставним део предлога за извршење извршног повериоца, а самим тим и решења о извршењу.

III ИСТОРИЈСКА ГЕНЕЗА ИЗВРШЕЊА РАДИ ЧИЊЕЊА, НЕЧИЊЕЊА И ТРПЉЕЊА

Поступак извршења у српској средњовековној држави развијао се и еволуирао као и у осталим феудалним системима, од примитивног и приватног предузимања конкретних принудних радњи до судског начина спровођења одлука. Временом функцију извршења судских одлука преузима држава, односно органи јавне власти, те ова врста поступка поприма јавноправни карактер.³⁹

О самом поступку извршења у Србији током средњег века не постоје много података.

Током XIX и XX века извршни поступак се први пут детаљно регулише и уређује. Извршно право као посебна правна дисциплина регулисана општим актом, издваја се из грађанске материје у првој половини XX века. До тада поступци извршења били су дефинисани у оквиру јединствених грађанских законика.⁴⁰

Током друге половине XX и XXI века материја извршног процесног права била је предмет више законских текстова. Сваки од тих закона регулисао је и средство извршења ради чињења, нечињења и трпљења. У овом одељку укратко сам изложила најважније карактеристике овог средства извршења и начин на који је регулисано законима који су претходили важећем ЗИО, а све у циљу свеобухватне анализе овог средства извршења, уочавања његове делотворности и значаја и указивање на евентуалне недостатке ради њиховог превазилажења.

---

³⁹Зоран Ваван, Извршење судских одлука из односа родитеља и деце, Београд, 2019. стр. 14.

⁴⁰*Ibid*, стр. 14. У одређеним документима, попут старих уговора из XIII века између Србије и Дубровачке републике, могу се пронаћи поједина правила која се односе на дужничко-поверилачки однос. Тако на пример, у уговору из 1254. године утврђује се надлежност *станке* – мешовитог суда за евентуалне спорове Срба и Дубровчана, те да ће пресуду извршити судски, односно управни орган власти оне земље из које је осуђено лице. У оквиру ових уговора предвиђено је и да власти заплењују имовину осуђеног лица и предају га земљи лица које је оштећено, а уколико његова имовина није довољна за намирење дуга, мораће својим радом да отплати дуг, а ако ни на тај начин не исплати дуговање, предаће се властима земље повериоца. Поступак извршења је, дакле, и тада имао првенствено имовински карактер, те се најпре спроводио на својини осуђеног лица – дужника, а тек накнадно, уколико имовина није била довољна за намирење, поступак се спроводио на личност дужника.

3.1. Закон о извршењу и обезбеђењу из 1930. године

Прва кодификација извршног процесног права у Краљвини Југославији био је Закон о извршењу и обезбеђењу из 1930. године.⁴¹ Та кодификација је имала за узор аустријско право, прецизније Ехекutionsordnung из 1895. године. Рецепција решења из аустријског узора је значајна пре све због тога што је на нашим просторима тада извршење грађанских судских одлука први пут поверено суду. У 19. веку за то је била задужена полиција.⁴²

Тај закон је као „предратно правно правило“ на основу Закона о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације из 1946.⁴³ године примењиван у СФР Југославији све до 1978. године тј. до доношење Закона о извршног поступку⁴⁴, с обзиром да других прописа који регулишу материју грађанског извршења судских одлука није било.

3.2. Закон о извршном поступку из 1978. године

Године 1978. донет је нови Закон о извршном поступку⁴⁵, који је представљао један савремен и свеобухватан текст којим се уређује судски извршни поступак. Тада важећи концепт самоуправног социјализма значајно је допринео да се кроз само одредбе овог норматива јасно наглашава заштита дужника и друштвене својине.⁴⁶

ЗИП из 1978. године у глави седамнаестој садржи правила за принудно извршење дужникове обавезе да учини одређену радњу (дело), да трпи предузимање одређене радње или да се уздржи од одређене радње – дакле, ради се о три различите врсте обавеза при чему се обавеза на извршење одређене радње и сама још разликује од обавезе за извршење

---

⁴¹Закон о извршењу и обезбеђењу Краљевине Југославије („Службене новине“ број 131 од XXXIX). Ступио је на снагу тек 1938. године, с обзиром да су на територији тадашње државе, Краљевине Југославије, постојала различита и неједначена правила и прописи, као резултат одређених историјских околности, догађаја и обичаја.

⁴²Никола Бодирога, Извршитељ, Зборник радова Правног факултета у Новом саду 2/2011, стр. 193-220.

⁴³Закон о неважности правних прописа донетих пре 6. априла и за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“, број 86/1946).

⁴⁴Марија Салма, Приговор трећег лица и тужба против извршења, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду 2/2014, стр. 193-210.

⁴⁵Закон о извршном поступку је објављен у “Службеном листу СФРЈ“, бр. 20/78, а ступио је на снагу 1. октобра 1978. године (у даљем тексту: ЗИП из 1978. године).

⁴⁶Зоран Ваван, *op.cit*, стр. 16.

радње коју може извршити и друго лице и од оне коју може извршити само дужник.⁴⁷ У првом случају, обавеза дужника се односи на одређену радњу – позитивну чинидбу (на пример: да укључи води, укључи електричну енергију), у другом случају постоји обавеза извршног дужника да трпи предузимање одређених радњи (усељење извршног повериоца у стан, право проласка преко плаца или парцеле извршног дужника ради неодложног обављања радова за потребе извршног повериоца), а у трећем случају обавеза извршног дужника је да се уздржи од одређених радњи (сметање државине извршног повериоца, као што су: изношење ствари извршног повериоца из стана, замена браве и онемогућавање извршног повериоца да користи стан, стављање препреке на пролаз којим се извршни поверилац користи до свог плаца).⁴⁸

С гледишта извршног поступка оно што је заједничко обавезама извршног дужника код овог средства извршења је то што су све обавезе неновчане и што се принудно извршавају посредним путем.

Месна надлежност. Ако је дужник по извршној исправи дужан да учини одређену радњу или да трпи предузимање одређене радње или да се уздржи од одређене радње, за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења месно је надлежан суд на чијем подручју дужник треба да изврши обавезу по извршној исправи.⁴⁹ Месна надлежност је за доношење решења о извршењу и за спровођење извршења одређена је по критеријуму логичне везе с подручјем на коме је дужник требао да изврши обавезу по извршној исправи.⁵⁰

Радња коју може извршити и друго лице је по правној природи заменљива радња. Када је по извршној исправи дужник дужан да учини одређену радњу коју може да учини и друго лице, извршење се спроводи тако што суд овлашћује повериоца да на трошак дужника повери другом лицу да изврши ту радњу или да је учини он сам.⁵¹ Имајући у виду

---

⁴⁷Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, Београд, 1979, стр. 163-164.

⁴⁸Небојша Шаркић, Младен Николић, Коментар Закона о извршном поступку са судском праксом и обрасцима, Београд, 2006, стр. 393-394.

⁴⁹Члан 223. ЗИП из 1978. године.

⁵⁰Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, *op.cit.*, стр. 164.

⁵¹Члан 224. ЗИП из 1978. године. Овим чланом се регулише извршење заменљиве и позитивне радње. Међутим, треба напоменути да се та позитивна радња не састоји у исплати новца, предаји покретних ствари, испражњењу и предаји непокретности. Није спорно да ове радње представљају чинидбу за извршног дужника али је извршење тих чинидби регулисано другим главама закона. У овог глави се регулише извршење обавезе да се учини одређена радња која има свој извор најчешће у уговору о делу, али и у другим уговорима.

наведено, законодавац не ограничава роком предузимање радње од стране повериоца односно од стране другог лица којем је поверена радња. Међутим, иако закон не предвиђа рок и његово трајања, у литератури се јавља став да ће суд, у тим ситуацијама, одредити рок решењем и то према околностима случаја.⁵²

Дакле, извршење заменљиве радње се спроводи посредним путем, овлашћењем извршног повериоца да извршење радње повери другом лицу или да је сам изврши на трошак дужника, а не поновним обавезивањем извршног дужника решењем о извршењу на предузимање радње утврђење извршном исправом.⁵³

Сматрала сам да је ово важно истаћи још на почетку рада, зато што је резултат истраживања праксе Основног суда у Лесковцу показао да често долази до различитог тумачења одредби којима се регулише извршење заменљиве радње, што доводи до различитих садржина предлога за извршење. О томе какве одлуке суд доноси поводом овако поднетих предлога за извршење, изложићу у делу рада који је посвећен резултатима истраживања у Основном суду у Лесковцу.

У циљу целисходности, законом је прописано да извршни поверилац може у предлогу за извршење да предложи да суд решењем дужнику наложи да унапред положи износ потребан за подмирење трошкова који ће настати извршењем радње од стране другог лица или повериоца. У том случају, решење о извршењу садржи и одредбу о обавези полагања предујма. Тај део решења представља извршну исправу (још пре правноснажности али по истеку парижационог рока) на основу које поверилац може предложити извршење неком од средстава извршења за наплату новчаног потраживања. Коначни обрачун трошкова врши се у том случају посебним решењем, које се доноси на предлог повериоца или дужника. Ако дужник треба по том обрачуну да плати више од предујмљеног износа, решење о обрачуну с налогом за исплату послужит ће повериоцу као извршна исправа након што постане правноснажно и протекне парижациони рок. Извршење се спроводи као што се спроводи извршење решења о предујму.

---

⁵²Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, *op.cit.*, стр. 165.

⁵³У литератури се могу наћи и ставови да извршни поверилац у предлогу за извршење може најпре да тражи да суд обавезе извршног дужника да обави одређени посао који је утврђен извршном исправом, а затим, у случају да извршни дужник то не учини, у истом предлогу за извршење да тражи да га суду овласти да на трошак извршног дужника обави послове преко другог лица или да их сам обави. Не слажем се са оваквим тумачењем закона, јер закон ниједном одредбом не предвиђа да се дужнику и у извршном поступку оставља могућност за добровољно испуњење обавезе, па тек уколико је добровољно не испуни, да се примени предметно средство извршења. Извршни поступак је поступак принудног намирења утврђеног потраживања, те одмах треба започети са радњама извршња.

Уколико поверилац не тражи да дужник положи предујам за подмирење трошкова који ће настати извршењем радње, решење о извршењу садржаће само опис радње на чије је извршење дужник обавезан и овлашћење повериоца да на трошак дужника повери другом лицу извршење те радње или да је сам изврши. У том случају ће се о трошковима те радње одлучити по њеном спровођењу као о трошковима извршног поступка.⁵⁴

Без обзира на то да ли је суд обавезао извршног дужника да унапред предујми трошкове или је донето решење којим се на извршног повериоца преноси право да обави послове на рачун извршног дужника, извршни поверилац је у обавези да започети посао или предузете радње обави искључиво у границама утврђеним извршном исправом, без одступања у квалитету, намени и цени, што дакле, подразумева да се понаша као добар домаћин односно добар привредник, те да не може на рачун извршног дужника обављати неке друге послове или предузимати друге радње, које нису предвиђене извршном исправом.⁵⁵

Радња коју може извршити само дужник је, по правној природи, незаменљива радња – специфична радња која подразумева одређена лична својства извршног дужник (на пример: извођење позоришне представе, певање на концерту). Радња потиче из уговора који је изричито или према околностима случаја закључен управо с обзиром на лична својства обавезаног (*intuiti personae*).⁵⁶

Ако је по извршној исправи извршни дужник дужан да учини одређену радњу коју уместо њега не може учинити друго лице, суд ће решењем о извршењу оставити дужнику примерен рок за испуњење обавезе. Решењем о извршењу суд ће истовремено, ако дужник у одређеном року не испуни обавезу, изрећи новчану казну и то појединцу до 10.000 динара, а правном лицу до 20.000 динара.⁵⁷

---

⁵⁴Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, *op.cit*, стр. 165.

⁵⁵Небојша Шаркић, Младен Николић, Коментар Закона о извршном поступку, Друго измењено и допуњено издање, стр. 524. Извршни поверилац је такође обавезан да суду пружи доказ о утрошку средстава за обављање ових радњи, без обзира на то да ли је извршни дужник унапред предујмио трошкове или не.

⁵⁶Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, *op.cit*, стр. 165. Према теорији, уговори закључени (*intuiti personae*) су такви уговори код којих лична својства једног или оба уговорника представљају одлучујући елемент њихове сагласности, тако да је извршење обавеза или стицање право строго везано за оног уговорника због чијих је личних својстава уговор и закључен.

⁵⁷Члан 225. ст. 1. и 2. ЗИП из 1978. године. За разлику од претходног члана овог закона (члана којим се регулише испуњење заменљиве радње) овај члан на јасан и недвосмислен начин прописује да се у решењу о извршењу дужнику оставља примерен рок за добровољно извршење радње и уједно му се изриче новчана казна која ће се наплатити ако ни у том року не изврши своју обавезу. С обзиром на природу обавезе извршног дужника, неопходно је оставити дужнику примерен рок за испуњење обавезе јер се потраживање

Рок за испуњење обавезе и изрицање новчане казне садржани су у истом решењу суда, те након истека рока и провере да ли је извршни дужник добровољно поступио по извршној исправи, суд уколико утврди да није поступио, по службеној дужности спроводи решење о изреченој новчаној казни.⁵⁸

У исто време суд доноси решење о новом року и новој повећаној казни и то понавља све док се не достигне горња граница збира казни изречених свим решењима. Горња граница збира новчаних казни износи десетоструки износ прве изречене казне – дакле, за појединца највише 100.000,00 динара, а за правно лице највише 200.000,00 динара.

Приликом одмеравања висине новчане казне у прописаним границама, суд ће водити рачуна о значају радње коју је дужник био дужан да изврши, као и о другим околностима случаја.⁵⁹

ЗИП из 1978. године не регулише новчану казну посебним одредбама, што се може сматрати једним од недостатака овог закона. Из одредаба главе седамнаест ЗИП из 1978. године може се закључити да новчане казне изриче и спроводи суд по службеној дужности, затим распон изрицања новчаних казни, да се новчана казна може поново изрећи у повећаном износу ако извршни дужник не поступи по поновљеном налогу суда или настави да поступа противно забрани, као и то да се изрицање спроводи све док извршни дужник не поступи по налогу, а највише до десетоструког износа прве изрече казне. Међутим, ЗИП из 1978. године не прописује рок плаћања новчане казне, затим не садржи одредбе о поступања суда у ситуацији када се новчана казна није могла принудно наплатити, као и то да ли дужник има право на правни лек.⁶⁰

Дакле, одредбе овог закона које се тичу новчане казне су прилично штуре, што ће се покушати превазићи у законима који су касније донети.

повериоца управо односи на испуњење те обавезе, а новчана казна је само начин принуде на дужника да испуни своју обавезу, коју уместо њега не може испунити друго лице. Овде се ради о новом року, а не парционом року из извршне исправе. Међутим, ни овде закон не регулише дужину трајања примереног рока, већ тај рок одређује суд. Сматрам да трајање привременог рока не би смело да буде дужи од парционог рока из извршне исправе.

⁵⁸Небојша Шаркић, Младен Николић, *op.cit.*, стр. 398. Извршни поверилац је дужан да у иницијалном предлогу предложи средство извршења путем којег ће се новчана казна наплаћивати (попис, пленидба и продаја покретних ствари, извршење на заради извршног дужника, продаја непокретности, итд...).

⁵⁹Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, *op.cit.*, стр. 166. Горња граница збира свих казни зависи од висине прве изречене казне, а не о највише могућем износу законом одређеном за прву казну. Износ ове новчане казне не припада повериоцу већ буџету или фонду одређеном републичким прописима, односно прописима аутономне покрајине.

⁶⁰Одредбе осталих глава ЗИП – а из 1978. године упућују на примену одредаба о новчаној казни из ове главе.

Трпљење и нечињење су такође, по правној природи, незаменљиве радње. Када се извршни дужник понаша противно обавези из извршне исправе да трпи предузимање одређене радње или да не учини одређену радњу, извршење се спроводи на начин који је овим законом предвиђен за извршење радње коју може извршити само дужник.

Кад дужник перманентно омета извршног повериоца у праву проласка кроз његову парцелу, суд ће новчаним кажњавањем обезбедити спровођење извршења, јер је сасвим нелогично и нерационално да приликом сваког проласка повериоца суд упућује судског извршитеља на лице места како би се обезбедило спровођење извршења.

Ако због понашања извршног дужника прети опасност да извршни поверилац трпи штету, суд ће на предлог извршног повериоца решењем наложити извршном дужнику да положи јемство за штету (то су сви случајеви када извршни дужник онемогућава извршног повериоца у обављању одређених радњи које су везане за неку производњу, пољопривредну делатност и слично, па се због понашања извршног дужника учини вероватним да ће извршни поверилац трпети штету, односно неће остварити добит).⁶¹

Време трајања јемства, према околностима случаја, одређује суд. Јемство се полаже у судски депозит и увек се састоји у готовом новцу.⁶²

Успостављање пређашњег стања. Ако је због дужниковог понашања противно обавези из извршне исправе настала промена која није у складу са повериочевим правом, суд ће повериоца, на његов предлог, овластити да сам, а по потреби и уз помоћ службеног лица, успостави пређашње стање на дужников трошак и опасност.⁶³

У ситуацији када је извршни дужник по извршној исправи дужан да трпи право проласка извршног повериоца преко своје парцеле, па извршни дужник изврши подизање оградe којом се спречава право службености извршног повериоца, извршни поверилац ће бити овлашћен да на основу чл. 227. овог закона предложи извршење ради успостављање пређашњег стања, конкретно – рушење оградe.

---

⁶¹Небојша Шаркић, Младен Николић, *op.cit.*, стр. 399. Услов за овакву ситуацију је постојање извршне исправе, констатација у извршном поступку да се извршни дужник понаша тако да омета извршног повериоца, да се упркос изрицању новчаних казни и даље понаша противно извршној исправи, као и да својим понашањем онемогућава извршног повериоца у коришћењу његовог права.

⁶²Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, *op.cit.*, стр. 166. На основу решења о полагању јемства, извршење се спроводи на предлог повериоца.

⁶³Члан 227. ЗИП из 1978. године. У погледу полагања износа потребног за подмирење трошкова за успостављање пређашњег стања и одређивање коначне висине тих трошкова примењују се одредбе о тршковима за извршење радње коју може, поред дужника, извршити и друго лице.

Специфичност овог извршења је у томе што се према извршном дужнику спроводи извршење, а да не постоји извршна исправа која му налаже да успостави пређашње стање, него је извршни суд овлашћен да у току поступка извршења „дефинише“ ту обавезу извршног дужника и принудно је спроведе. То је на неки начин одступање од правила да је суд везан извршном исправом, а овде је реч о променама насталим након доношења извршне исправе.⁶⁴

Поновно сметање државине. Извршна исправа се добровољно или принудним извршењем апсорбује. Кад се, међутим, ради о извршној исправи донесеној у поступку због сметања државине, то правило не важи. Ако је на основу извршне исправе, донесене у поступку по тужби због сметања поседа, извршење спроведено или је дужник добровољно испунио своју обавезу, па после тога учини ново сметање, које се у суштини не разликује од раније, суд ће, на предлог повериоца, на основу исте извршне исправе, донети ново решење о извршењу. Извршење се може спровести било упостављањем пређашњег стања (чл. 227), било изрицањем новчаних казни за неизвршење радње коју може извршити само дужник (чл. 225).⁶⁵

Код поновног сметања државине може се захтевати доношење новог решења о извршењу на основу исте извршне исправе у року од 30 дана од сазнања за поновно сметање државине, односно у року од једне године по поновљеном сметању, с тим да се овакво право губи протеклом рока од 10 година.⁶⁶

Да би се могло донети ново решење о извршењу, мора постојати раније извршна исправа донета у поступку по тужбу због сметања поседа, да је извршење по тој извршној исправи мора бити спроведено (добровољно или принудно) и да се начини ново сметање које се у суштини не разликује од ранијег. Управо због своје

---

⁶⁴Небојша Шаркић, Младен Николић, *op.cit.*, стр. 401. Из образложења: „Решењем о извршењу по предлогу повериоца извршни суд је дозволио извршење против дужника ради предаје повериоцу у државину земљишта у складу са извршном исправом. Међутим, у току трајања извршног поступка дужник је на земљишту које је требало да се преда повериоцу изградио зид и на тај начин онемогућио спровођење извршења. Поверилац је тражио да га суд овласти да тај зид уклони, те да му се потом земљиште преда, што је извршни суд и усвојио. Врховни касациони суд је потврдио да се ради о примени члана о успостављању пређашњег стања јер је суд утврдио да је дужник упоставио промену која спречава извршење по извршној исправи.

⁶⁵Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, *op.cit.*, стр. 168.

⁶⁶Светислав Вуковић, Коментар Закона о извршном поступку, Београд, 2000, стр. 224. Закон о извршном поступку није одредио у ком времену се мора поновити сметање поседа да би поверилац на основу исте извршне исправе могао ставити предлог за извршење, па долази до примене правила о десетогодишњем року застарелости потраживања утврђеног судског одлуком.

специфичности, у даљем делу рада поступцима поводом поновног сметања државине ће се посветити посебна пажња.

3.3. Закон о извршном поступку из 2000. године

Закон о извршном поступку из 1978. године престаје да важи даном ступања на снагу Закона о извршном поступку из 2000. године.⁶⁷

ЗИП из 2000. године регулише обавезу дужника на чињење, нечињење и трпљење у глави шестнаест, члановима 202-207.⁶⁸ Овим члановима се материја која је предмет овог мастер рада регулише на исти начин као и у члановима претходно важећег закона. Изузетак је члан којим се регулише извршење обавезе дужника да учини радњу коју може извршити само дужник јер је тим чланом предвиђена казна затвора уколико се новчана казна изречена дужнику - физичком лицу није могла принудно наплатити.⁶⁹

Сходно томе, и код извршења ради постизања трпљења или нечињења, као такође незаменљивим радњама, принуда се састоји у изрицању новчане казне, њеним спровођењем по службеној дужности и евентуално замењивањем новчане казне казном затвора.⁷⁰

3.4. Закон о извршном поступку из 2004. године

Четири године од претходно важећег ЗИО из 2000. године донет је нови Закон о извршном поступку.⁷¹

---

⁶⁷Закон о извршном поступку, "Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000, 71/2001 (у даљем тексту: ЗИП из 2000. године).

⁶⁸Чл. 202-207. ЗИП из 2000. године.

⁶⁹Члан 204. ЗИП из 2000. године. Ако се новчана казна изречена дужнику-физичком лицу није могла наплатити принудним путем, новчана казна, односно њен преостали део који није плаћен, замениће се затвором. При замењивању новчане казне затвором, рачунају се сваких започетих 100 нових динара као један дан затвора, с тим да затвор не може трајати дуже од 60 дана. При одмеравању висине новчане казне у прописаним границама, суд ће водити рачуна о значају радње коју је дужник био дужан да изврши, али и о другим околностима случаја. Физичком лицу се може изрећи новчана казна до 5.000 нових динара, а правном до 20.000 нових динара.

⁷⁰Гордана Станковић, Ново извршно процесно право, Ниш, 2001, стр. 87.

⁷¹Закон о извршном поступку, "Службени гласник РС", број 125/2004 (у даљем тексту: ЗИП из 2004. године).

ЗИП из 2004. године извршење обавезе дужника на чињење, нечињење и трпљење регулише члановима 215-221⁷² и овим законом су уведене извесне новине. Новине се заснивају на ставу да је раније важећа регулатива застарела и превазиђена, па је потребно заменити је новом и успешнијом.

У делу у којем се регулише извршење дужникове обавезе да учини одређену радњу коју може извршити и друго лице, овим законом се уводи додатан став којим се регулише ситуација када је дужник положио више средства него што је било потребно за покриће трошкова обављања радње и трошкова извршног поступка.⁷³

Важна новина овог закона је и чл. 45. који је у потпуности посвећен новчаној казни.⁷⁴ Извршење незаменљиве радње се спроводи на исти начин као и у претходно важећим законима. Принуда се дакле, састоји у изрицању новчане казне и њеним спровођењем по службеној дужности. Поступак изрицања и спровођења новчане казне према извршном дужнику понавља се док збир изречених новчаних казни не достигне десетоструки износ прве изречене казне. Међутим, новина овог закона је да и после изречене казне у десетоструком износу кажњавање дужника може се неограничено понављати, односно поступак изрицања и спровођења новчаних казни се понавља све док дужник не поступи изврши своју обавезу из извршне исправе. Треба узети да је граничник „десетоструки износ прве казне“ овде само лимит висине укупно изречених казни у једном току (временском следу), а не баријера која спречава даље изрицање новчаних казни према извршном дужнику.⁷⁵

---

⁷²Чланови 215-221. ЗИП из 2004. године.

⁷³Члан 216. ст. 4. ЗИП из 2004. године. У том случају суд ће, на предлог извршног дужника, вратити разлику ако располаже средствима прибављеним од извршног дужника, односно наложиће извршном повериоцу да у одређеном року ту разлику врати, ако је њему стављена на располагање.

⁷⁴Члан 45. ЗИП из 2004. године. За разлику од претходно важећег закона, ЗИП из 2004. године не предвиђа могућност замене новчане казне казном затвора уколико се новчана казна није могла принудно наплатити. Међутим, оно што предвиђа овај закон јесте обавеза дужника који је испунио своју обавезу у року који му је суд одредио, да без одлагања о томе обавести суд и приложи несумљиве доказе о томе (нпр. оверену писмену изјаву повериоца о томе да је радња обављена или налаз и мишљење судског вештака да је радња обављена).

⁷⁵Миломир Николић, Судско извршење пресуда донетих у поступку заштите од насиља у породици и предаје детата, Билтен судске праксе, бр. 2, Београд, 2008, стр. 589.

Међутим, ако радњу коју може обавити само дужник не зависи искључиво од његове воље (нпр. стварање одређених уметничких дела и слично), извршни поверилац нема право да тражи извршење већ само накнаду штете.⁷⁶

ЗИП из 2004. године уводи и нови члан којим се регулише право повериоца на накнаду штете, па с тим у вези и предвиђа да се одредбама ове главе закона не дира у право извршног повериоца да у парници тражи накнаду штете која му је нанесена тиме што је дужник поступио противно својој обавези утврђеној у извршној исправи.⁷⁷

3.5. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године

Године 2011. донет је нови Закон о извршењу и обезбеђењу.⁷⁸ Закон већ својим насловном најављује новине у свом нормативном садржају у односу на ранији закон. У наслову су употребљени појмови извршење и обезбеђење. То подсећа на Закон о извршењу и обезбеђењу из 1930. године. На тај начин законодавац је нагласио засебности ова два поступка којима се остварују два различита циља: извршење и обезбеђење.⁷⁹ Значај ЗИО из 2011. године се огледа још у томе што у наш правни систем уводи нову правничку професију – приватног, вансудског извршитеља који послове обавља самостално и независно као предузетник или члан ортачког друштва. Закон је задржао поступак извршења путем овлашћеног лица суда – судског извршитеља те је на тај начин, у одређеној мери, уведен паралелни систем извршења судских одлука при чему су извршни повериоци имали могућност избора коме ће

---

⁷⁶Члан 217. ст. 6. ЗИП из 2004. године. Овакво решење законодавца сматрам правичним, јер обављање радње од стране извршног дужника у појединим ситуацијама не своди се само на његов вољни моменат, него зависи од још неких околности које нису прецизиране.

⁷⁷Члан 224. ЗИП из 2004. године. На пример: у ситуацији када је извршни поверилац морао да живи као подстанар јер извршни дужник није обавио грађевинске радове у његовој кући, извршни поверилац ће имати право да у парници тражи накнаду штете од извршног дужника.

⁷⁸Закон о извршењу и обезбеђењу, “Службени гласник РС“, бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон, 109/2013 – одлука УС и 55/2014 и 139/2014 (у даљем тексту: ЗИО из 2011. године).

⁷⁹Боривоје Живковић, Неке новине из Закона о извршењу и обезбеђењу, Београд, преузето са [https://www.google.com/search?q=-+\(bilten3_OST_01+\(2\)+\)&rlz=1C1GCEA](https://www.google.com/search?q=-+(bilten3_OST_01+(2)+)&rlz=1C1GCEA).

поверити поступак извршења – суду или (приватном) извршитељу,⁸⁰ осим у случајевима у којима је предвиђена искључива надлежност суда.⁸¹

За разлику од ранијих закона који код овог средства извршења предвиђају искључиву надлежност суда на чијем подручју дужник треба да изврши обавезу по извршној исправи, ЗИО из 2011. године прописује да је за одлучивање о предлогу за извршење и спровођење извршења месно надлежан и суд на чијем подручју извршни дужник треба да изврши обавезу по извршној исправи.⁸²

Осим наведеног паралелизма, ЗИО из 2011. године у погледу извршења ради остварења обавезе на радњу коју може извршити и друго лице, уводи да је извршни поверилац дужан да у року који му одреди суд, а који ће се рачунати од дана наплаћеног предујма, изврши радњу на коју је овлашћен, а у противном суд ће обуставити поступак. Рок је дакле, преклизиван и услед његовог пропуштања извршни поступак се обуставља.⁸³

Специфичност поступка новчаног кажњавања, се огледа што се у томе да се поступак кажњавања понавља све док дужник не испуни своју обавезу, дакле није везан тиме да збир изречених новчаних казни достигне десетоструки износ прве изречене казне као у претходним законима.

3.6. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2015. године

Од 1. јула 2016. године престаје да важи ЗИО из 2011. године и ступа на снагу Закон о извршењу и обезбеђењу из 2015. године.⁸⁴ ЗИО из 2015. године је још увек на снази, са изменама и допунама које су почеле да се примењују од 1. јануара 2020. године.⁸⁵

---

⁸⁰Небојша Шаркић, Зоран Ваван, Поступак извршења судских одлука којима је утврђено право на ренту, CIVITAS, 2016, стр. 92.

⁸¹Извршење и обезбеђење одређује суд, а спроводе га суд или извршитељ. Суд је искључиво надлежан за спровођење извршење одлука у вези са породичним односима и за извршење ради враћања запосленог на рад. Из наведеног произилази, да за спровођење одлука на чињење, нечињење и трпљење постоји паралелна надлежност суда и јавног извршитеља.

⁸²Члан 217. ЗИО из 2011. године. Извршни поверилац има могућност избора између суда опште месне надлежности односно суда на чијем подручју дужник има пребивалиште, боравиште или седиште и суда посебне месне надлежности на чијем подручју дужник треба да изврши своју обавезу по извршној исправи.

⁸³Члан 218. ст. 3. ЗИО из 2011. године, Одлука о предујмљивању трошкова и коначној висини трошкова доноси се у форми закључка.

⁸⁴Закон о извршењу и обезбеђењу, “Службени гласник РС“, бр. 106/2015, 106/2016 - аутентично тумачење и 113/2017 – аутентично тумачење (у даљем тексту: ЗИО из 2015. године).

Паралелизам надлежности суда и извршитеља који је ЗИО из 2011. године предвиђао, ЗИО из 2015. године не препознаје, већ предвиђа искључиву надлежност суда и за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења одлука којима је утврђена обавеза на чињење, нечињење и трпљење.

Сам начин спровођења извршења, као и у раније важећим законима, зависи од тога ли се ради о радњи коју може предузети и друго лице или се ради о радњу коју може предузети само извршни дужник⁸⁶, с тим што је начин спровођења извршења овим законом детаљније регулисана како би се уклониле мањкавости претходно важећих закона.

Решења која предвиђа ЗИО из 2015. године се у највећој мери поклапају са решењима које предвиђа позитивни Закон о извршењу и обезбеђењу (ЗИО из 2015. године са најновијим изменама и допунама), па ће се излагање ових решења извршити у делу рада који је посвећен начину регулисања овог средства извршења у позитивном праву Републике Србије.⁸⁷

IV ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА НА ЧИЊЕЊЕ, НЕЧИЊЕЊЕ И ТРПЉЕЊЕ У ОСТАЛИМ ДРЖАВАМА БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Након дисолуције некадашње савезне државе (СФРЈ), нове и самосталне државе наследиле су судски систем извршења који је више деценија био присутан на овим просторима. Одређени временски период након осамостаљења, све државе које су настале дисолуцијом СФРЈ преузеле су и примењивале некадашњи савезни ЗИП из 1978. године. Међутим, државе региона нису само преузеле некадашњи законски оквир, већ су наследиле и све болести и малформације судског система извршења. Оне се сумарно могу описати као сувише спор, ригидан, формализован извршни поступак,

---

⁸⁵Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу, "Службени гласник РС", бр. 54/2019.

⁸⁶Никола Бодирога, *op.cit.*, стр. 486.

⁸⁷Једине измене законодавца које се односе на ово средства извршења тичу се надлежности за спровођење извршења. Док ЗИО из 2015. године предвиђа искључиву надлежност суда за спровођење извршења, позитивни ЗИО предвиђа да је суд искључиво надлежан за извршење чињења које може предузети само извршни дужник, нечињења и трпљења, затим за враћање запосленог на рад и извршење извршних исправа у вези са породичним односима, осим наплате законског издржавања.

који је довео до тога да се рад судова готово блокира. У таквим приликама, свака држава је кренула својим путем у реформисању система грађанскоправног извршења.⁸⁸

4.1. Црна Гора

У Црној Гори је на снази Закон о извршењу и обезбјеђењу из 2011. године⁸⁹ којим се уређује надлежност суда и јавног извршитеља.

Суд је надлежан да одлучује у поступку извршења и спроводи извршење судских одлука ради предаје и одузимање детета, ради враћања запосленог на рад, одлука по којима је извршни дужник дужан да учини одређену радњу коју уместо њега, по закону или правном послу, не може да учини друго лице.⁹⁰

Јавни извршитељ је надлежан да одлучује у поступку извршења, спроводи извршење, као и да спроводи обезбјеђење, осим у случајевима за које је законом прописана надлежност суда.⁹¹

Извршење обавезе на чињење, нечињење и трпљење ЗИО ЦГ регулише у глави XX, члановима од 228-233.

Месна надлежност суда за одлучивање по предлогу за извршење и за спровођење извршења ради предузимања радње коју уместо дужника не може да учини друго лице или да се уздржи од одређене радње или да трпи предузимање одређене радње је суд на чијем подручју извршни дужник треба да изврши обавезу из извршне исправе.

Имајући у виду одредбу чл. 3. ЗИО ЦГ, *argumentum a contrario* је да је **јавни извршитељ надлежан** за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења ради предузимања радње коју може извршити и друго лице и за успостављање пређашњег стања.

И ЗИО ЦГ прави разлику у начину спровођења извршење у зависности од тога да ли се ради о радњи коју може предузети и друго лице или је реч о радњи коју може предузети само извршни дужник. Принуда се у првом случају састоји у овлашћењу извршног

---

⁸⁸Татјана Зороска – Камилоска, Реформе система извршења у државама региона – концептуалне сличности и разлике, контроверзе и дилеме, Зборник радова „Хармонизација грађанског права у региону“; Правни факултет Јустинија Први, Скопље, 2013, стр. 453.

⁸⁹Закон о извршењу и обезбјеђењу, “Службени лист ЦГ“, бр. 36/2011, 28/2014, 20/2015, 22/2017 – одлука УС и 25/2019 (у даљем тексту: ЗИО ЦГ).

⁹⁰Члан 4. ЗИО ЦГ.

⁹¹Члан 3. ЗИО ЦГ.

повериоца да на трошак извршног дужника повери другом лицу да учини ту радњу или да је он сам изврши⁹², а у другом случају принуда се састоји у изрицању новчане казне, и њеним спровођењем по службеној дужности.⁹³

Што се тиче поступка новчаног кажњавања као средства посредне принуде, ЗИО ЦГ прописује да уколико извршни дужник не поступи по својој обавези утврђену у извршној исправи да учини одређену радњу коју уместо њега, по закону или правном послу, не може да учини друго лице, суд ће му решењем о извршењу оставити примерем рок за испуњење обавезе и запрети му изрицањем новчане казне, ако у остављеном року не испуни обавезу. Уколико извршни дужник у том року не испуни своју обавезу, суд ће му изрећи новчану казну и спровести по службеној дужности решење о изреченој новчаној казни и истовремено доноси ново решење којим ће оставити извршном дужнику нови рок и изриче нову новчану казну. Поступак се понавља све док дужник не испуни своју обавезу (висина збира новчаних казни није лимитирана).⁹⁴

4.2. Федерација Босне и Херцеговине

Законом о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине уређен је извршни поступак у ФБиХ.⁹⁵ Према ЗИП ФБиХ извршење је још увек у надлежности суда. Извршење одређује и проводи суд уз помоћну улогу судског извршитеља (што је само други назив за некадашњи термин „службено лице суда“).⁹⁶

Извршење ради остварења потраживања на радњу, трпљење или нечињење ЗИП ФБиХ регулише у глави XIX, члановима од 207-213.

---

⁹²Члан 229. ЗИО ЦГ.

⁹³Члан 230. ЗИО ЦГ. Новчана казна која се изриче физичком лицу и одговорном лицу у правном лицу, односно органу износи од 200 еура до 2.000 еура, а правном лицу, предузетнику и органу од 2.000 еура до 20.000 еура.

⁹⁴Суд дакле, у решењу о извршењу оставља извршном дужнику примерен рок за испуњење обавезе, забрањује изрицањем новчане казне и исту изриче уколико извршни дужник не испуни обавезу у одређеном року. Даљи ток поступку спроводи се по службеној дужности.

⁹⁵Закон о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине, “Службене новине ФБиХ“, бр. 32/03 (у даљем тексту: ЗИП ФБиХ).

⁹⁶Татјана Зоровска – Камиловска, *op.cit.*, стр. 447-477.

Месно надлежан суд да одлучује о предлогу за извршење и за спровођење извршења ради остварења потраживања на радњу, трпљење или нечињење је суд на чијем подручју извршеник треба да испуни своју обавезу по извршној исправи.⁹⁷

Извршење ради предузимања радње условљено је чињеницом да ли извршни дужник дугује заменљиву или незаменљиву радњу.

Када извршни дужник дугује заменљиву радњу, извршење се спроводи тако што суд овлашћује извршног повериоца да на трошак извршног дужник повери другом лицу да ту радњу предузме или да је он сам предузме.⁹⁸

Кад дужник дугује незаменљиву радњу извршење се спроводи тако што суд у решењу о извршењу одређује извршном дужнику примерен рок за испуњење обавезе и истовремено извршном дужнику запређује изрицањем новчане казне у одређеном износу ако се и даље буде понашао противно својој обавези. У решењу о извршењу суд само запређује одређеним износом новчане казне али исту не изриче. Уколико извршни дужник у року који му је одредио суд у решењу о извршењу своју обавезу не испуни, суд ће на предлог извршног повериоца изрећи извршном дужнику новчану казну.⁹⁹

Пре изрицања новчане казне, суд ће омогући извршном дужнику да се изјасни, а по потреби одржаће и рочиште ради извођења доказа. Лице којем је изречена новчана казна може изјавити приговор против решења у року од осам дана од пријема решења. Након извршности решења новчану казну наплаћује суд по службеној дужности у корист буџета из којег се извршни суд финансира.¹⁰⁰

---

⁹⁷Члан 207. ЗИП ФБиХ.

⁹⁸Ранка Рачић, Извршно процесно право, Бања Лука, 2009, стр. 156. У складу са општим правилима извршног поступка, извршни дужник може сам предузети дуговану чинидбу у току целог поступка. Ако ту радњу предузме сам извршни дужник, он ће након тога тражити обустављање извршног поступка. Да би дошло до обуставе извршног поступка извршни дужник мора пружити суду доказ да је предузео дуговану чинидбу (нпр. изјава извршног повериоца да је намирен).

⁹⁹Ibid, стр. 158. Дакле, поступак извршења незаменљиве радње је сложен поступак. У првој фази поступка суд доноси решење о извршењу и запређује изрицањем новчане казне ако изврши дужник у примереном року не испуни своју обавезу. У другој фази поступка извршни суд ће на предлог извршног повериоца донети решење о изрицању запређене новчане казне и запретити новом новчаном казном ако извршни дужник у остављеном року не испуни дуговану чинидбу. Суд ће понављати изрицање новчаних казни све док извршни дужник не поступи по налогу суда. Новчане казне ће изрицати само на захтев извршног повериоца, тако да је улога суда пасивна и од воље извршног повериоца а зависи да ли ће суд изрицати или не новчане казне.

¹⁰⁰Члан 17. ст. 4. 6. и 8. ЗИП ФБиХ. Новчана казна се не може претварати у казну затвора. Висина новчане казне је одређена законом и она за физичка лица износи од 100 до 5.000КМ, а за правна лица од 1.000 до 100.000 КМ односно за одговорна лица у правном лицу износи од 500 до 5.000КМ.

ЗИП ФБиХ предивђа дужност извршног дужника који је извршио своју обавезу да о томе без одлагања обавести суд и приложи несумњиве доказе о томе,¹⁰¹ а ако радња коју може обавити само извршни дужник не зависи искључиво од његове воље, извршни поверилац може захтевати само накнаду штете, а не може тражити новчано кажњавање извршног дужника.¹⁰²

Када је извршни дужник дужан трпети предузимања неке радње или се суздржавати од њеног предузимања, поступак извршења је, иако је исто ради о незаменљивим радња, мало другачије регулисан од поступка извршења радње коју може извршити само извршни дужник. Разлика се огледа у томе што суд у решењу о извршењу не оставља извршном дужнику примерен рок за испуњење обавезе већ му налаже да се понаша у складу са својом обавезом. Суд, као и код извршења ради остварења обавезе коју може извршити само извршни дужник, у решењу о извршењу запређује извршном дужнику новчаном казном. Ако се извршни дужник понаша супротно својој обавези, извршни поверилац може поднети предлог да се извршном дужнику изрекне новчана казна. Међутим, предлог да се извршном дужнику изрекне новчана казна извршни поверилац може поднети у року од 15 дана од сазнања за такво понашање, а најкасније у року од једне године од учињене повреде.¹⁰³ Дакле, подношење предлога за изрицање новчане казне је везано роком, што није случај када се ради о извршењу радње коју може извршити само извршни дужник.

4.3. Северна Македонија

Скупштина Републике Македоније је 1997. године донела први Закон о извршном поступку Македоније. Закон о извршном поступку из 1997. године је у основи задржао решења савезног ЗИП из 1978. године као и исту структуру закона. У мају 2005. године Скупштина Републике Македоније је донела нови Закон о извршењу који је почео примењивати се годину дана након ступања на снагу, тачније од 26. маја 2006. године. Закон о извршењу из 2005. године у Македонији установио је нови институционални

---

¹⁰¹Члан 209. ст. 4. ЗИП ФБиХ. Несумњивим доказом се има сматрати оверена писана изјава тражиоца извршења о томе да је радња обављена, записник судског извршиоца, налаз и мишљење судског вештака да је радња обављена.

¹⁰²Члан 209. ст. 5. ЗИП ФБиХ.

¹⁰³Ранка Рачић, *op.cit.*, стр. 159. Уколико тражилац пропусти да у овим роковима затражи изрицање новчане казне, извршни суд ће обуставити поступак, а тражилац губи право на подношење новог предлога за извршење на основу те извршне исправе.

оквир извршења. Поступак извршења престаје бити у надлежности суда, а извршење се поверава извршатељима.¹⁰⁴ Оваква пракса је задржавана и у важећем Закону за извршување из 2016. године¹⁰⁵ који предвиђа да су извршитељи надлежни за спровођење извршења.¹⁰⁶

У глави XXII, односно члановима од 229-233, садржавана су правила за принудно извршење дужникове обавезе да учини одређену радњу, да трпи предузимање одређене радње или да се уздржи од предузимања радње. Као и у претходно наведеним законодавствима принудно извршење ових обавеза се спроводи посредним путем, било извршењем од стране повериоца или од другог лица на трошак дужника, било принудном мером – новчаном казном¹⁰⁷, а извршење спроводе извршитељи.

Специфичност коју предвиђа Закон за извршување се огледа у томе да када се ради о чиниби коју може извршити само извршни дужник, извршитељ у налогу за извршење оставља дужнику потребан рок за извршење обавезе, али га уједно и обавештава да ако не испуни своју обавезу у року, суд ће му у року од 48 сати решењем изрећи новчану казну. Ако дужник у том року не испуни своју обавезу, извршитељ спроводи решење о изреченој новчаној казни и истовремено доноси нови налог којим оставља дужнику нови рок и обавештење о изрицању новчане казне у већем износу од раније изречене од стране суда у року од 48 сати.¹⁰⁸ На овај начин се спроводи и извршење ради предузимања радње на трпљење или нечињење.

4.4. Хрватска

У Хрватској је на снази Овршни закон из 2017. године.¹⁰⁹

У глави XXII, односно члановима од 260-266. регулише извршење ради остварења тражбине на радњу, нечињење или трпљење.

---

¹⁰⁴Татјана Зоровска – Камиловска, *op.cit*, стр. 456-466.

¹⁰⁵Закон за извршување, “Службени весник на РМ“, бр. 72/16.

¹⁰⁶Члан 3. ст. 1. Закона за извршување из 2016. године.

¹⁰⁷Чланови 223-233. Закона за извршување из 2016. године. Карактеристика овог закона се огледа у превеликој улози извршитеља.

¹⁰⁸Закон за извршување је преузео решење из ЗИП из 1978. године да се поступак изрицања и извршења новчаних казни спроводи све док укупан износ новчаних казни по појединачним решењима не достигне десетоструки износ прве изречене казне.

¹⁰⁹Овршни закон, “Народне новине“, бр. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 (у даљем тексту: ОЗХР).

Решења која предвиђа ОЗХР, а која се односе на материју која је предмет овог мастер рада, највише се подударају са решењима која предвиђа ЗИП ФБиХ.

Као и у Федерацији Босне и Херцеговине и у Хрватској извршење је још увек у надлежности суда.

За одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења надлежан је суд на чијем подручју извршни дужник треба да испуни обавезу по извршној исправи. Извршење ради остварења тражбине на чињење /и када се ради о заменљивој ради и незамњивој радњи/, извршење ради успостављања пређашњег стања и извршење у случају поновног сметања државине спроводи се на исти начин који је предивђен ЗИП ФБиХ.

Разлика се огледа у томе што поред новчане казне као средства посредне принуде ОЗХР прописује и казну затвора. Новчану казну и казну затвора извршава суд по службеној дужности.¹¹⁰

Међутим, казна затвора је предвиђена као средство посредне принуде само код извршења ради остварења обавезе на трпљење или нечињење. Дакле, уколико је извршни дужник по извршној исправи дужан трпети предузимање неке радње или се уздржавати од њеног предузимања, суд ће, на предлог извршног повериоца који тврди да се дужник понаша противно својој обавези, решењем наложити дужнику да се понаша у складу са својом обавезом и запрети му новчаном казном или казном затвора ако се настави тако понашати.¹¹¹ Суд у поступцима ове врсте има право избора при одабиру казне или претњи казном, односно одабиру врсте казне, али ће при одабиру применити блажу казну ако се њој може постићи иста сврха.¹¹²

4.5. Словенија

У Словенији је на снази Закон о извршидби ин заваровању из 2007. године.¹¹³

---

¹¹⁰Члан 16. ст. 1. ОЗХР. Када је овим законом новчана казна предвиђена као средство извршења или осигурања, та се казна може изрећи физичким особама у износу од 1.000,00 до 30.000,00 куна, а правним особама у износу од 10.000,00 до 100.000,00 куна. Затворска казна предвиђена овим законом изриче се од петнаест дана до три месеца. Суд током поступка може истој особи изрећи више затворских казни за различита кажњива дела, а зброј казни у једном поступку извршења или осигурања не може прећи шест месеци.

¹¹¹Члан 263. ст. 1. ОЗХР.

¹¹²Члан 16. ст. 13. ОЗХР.

¹¹³Закон о извршидби ин заваровању, “Урадни лист РС“, шт. 3/07 (у даљем тексту: ЗИЗ).

Извршење одлука на чињење, нечињење и трпљење ЗИЗ регулише у глави седамнаест, односно члановима 224-229.

О предлогу за извршење и за само извршење надлежан је суд, на чијем подручју дужник треба да испуни своју обавезу из извршне исправе, али извршење из овог поглавља се може извршити и уз учешће извршитеља, на начин који одреди суд.¹¹⁴

Што се тиче спровођења поступка извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење ЗИЗ не уводи никакве новине у односу на законодавства осталих држава бивше Југославије.

Извршење се дакле, спроводи средствима посредне принуде, при чему ЗИЗ предвиђа и могућност замене новчане казне казном затвора.

V ИЗВРШЕЊЕ РАДИ ЧИЊЕЊА, НЕЧИЊЕЊА И ТРПЉЕЊА У ПОЗИТИВНОМ ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

5.1. Извршне исправе у поступку извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење

Поступак извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење може се покренути и спроводити само на основу извршних исправа. Међутим, овај поступак се не може водити на основу свих извршних исправа, већ само на основу извршне судске одлуке и судског поравнања који гласе на чињење, нечињење и трпљење затим споразума о решавању спора путем посредовања, који испуњава услове одређене законом којим се уређује посредовање у решавању спорова и јавнобележничке исправе које имају снагу извршне исправе, ако су у њима утврђене обавезе на чинидбу.

Судске одлуке су одлуке које доносе државни судови (одлуке парничног, ванпарничног, извршног, кривичног суда) или арбитражни судови.¹¹⁵ Но, како судска одлука, да би се покренуо поступак ове врсте, мора гласити на чињење, нечињење и трпљење, то се извршним исправам једино могу сматрати одлуке парничног и арбитражног суда.

Судска поравнања закључена пред државним судовима, као сурогати пресуде, имају исто дејство као и правноснажне судске одлуке и зато представљају извршне исправе.

---

¹¹⁴Члан 224. и чл. 224а. ЗИЗ.

¹¹⁵Гордана Станковић, *op.cit*, стр. 148.

Поравнања која потичу из поступка пред арбитражним судом нема својство извршне исправе.¹¹⁶

Споразум о решавању спора путем посредовања може имати снагу извршне исправе ако су испуњени следећи услови: 1) да садржи изјаву дужника којом пристаје да поверилац на основу споразума о решавању спора путем посредовања, након доспелости потраживања може покренути поступак принудног извршења (клаузула извршности); 2) да су потписи страна и посредника оверени од стране суда или јавног бележника.¹¹⁷ Посредовање је могуће нарочито у имовинскоправним споровима чији је предмет испуњење обавезе на чинидбу, па се стога споразум о решавању спора путем посредовања јавља као извршна исправа на основу које се може покренути и водити поступци ове врсте.

Сасвим је сигурно да није свака исправа коју јавни бележник сачини и извршна исправа. Јавни бележници у свом послу између осталог обављају послове сачињавања јавнобележничких записа, сачињавају јавнобележничке записнике, издају потврде те врше овере. Само јавнобележнички записи који су сачињени у прецизној по закону предвиђеној форми и уколико испуњавају законом предвиђене услове могу бити извршна исправа.¹¹⁸ Имајући у виду наведено, поступак извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење може да се покрене и води основу јавнобележничког записа као извршне исправе под условом да је у њему утврђена одређена обавеза на чинидбу о којој се странке могу споразумети и да садржи изричиту изјаву обавезаног лица о томе да се на основу те исправе може, ради остварења дуговане чинидбе, по доспелости обавезе непосредно спровести принудно извршење.¹¹⁹

Који правни акти се у пракси најчешће јављају као извршне исправе показале резултати истраживања у Основом суду у Лесковцу.

---

¹¹⁶Ibid, стр. 148.

¹¹⁷Члан 27. Закона о посредовању у решавању спорова, “Службени гласник РС”, бр. 55/2014.

¹¹⁸Небојша Шаркић, Милан Почуча, *op.cit.*, стр. 91.

¹¹⁹Члан 85. ст. 1. Закон о јавном бележништву, “Службени гласник РС”, бр. 31/2011. 85/2012, 19/2013, 55/2014 – др. закон, 93/2014 – др. закон, 131/2014, 6/2015 и 106/2015.

5.2. Надлежност за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења

До доношење Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу, суд је био искључиво надлежан не само за одлучивање о предлогу за извршење већ и за спровођење извршења.¹²⁰

Једине измене законодавца које се односе на ово средство извршења тичу се надлежности за спровођење извршења. Суд остаје искључиво надлежан за извршење чињења које може предузети само извршни дужник, нечињења или трпљења,¹²¹ док се надлежност за спровођење извршења чињења које поред дужника може предузети и друго лице преноси на јавног извршитеља.

Имајући у виду наведено, за одлучивање о предлогу за извршење и спровођење извршења ради предузимања радње коју може предузети само извршни дужник, уздржавање од одређене радње (нечињења) или трпљења, надлежан је искључиво суд.

Што се тиче одлучивања о предлогу за извршење ради предузимања радње коју може предузети и друго лице, надлежан је суд, док је за спровођење извршења искључиво надлежан јавни извршитељ.¹²²

5.3. Начела извршног поступка

Начела су општа и основна правна правила којима се изражавају одређени правно-политички и правно-технички циљеви који треба да се остваре у грађанском судском поступку. Процесна начела изражавају битне карактеристике сваког грађанског судског поступка као метода правне заштите. Њихов међусобни однос у сваком грађанском поступку је различит.

У извршном поступку, поред универзалних процесних начела која се сходно примењују у извршном поступку као што су нпр. начела савесног коришћења процесних овлашћења, начело забране злоупотребе процесних овлашћења и др. важе и специфична начела која су карактеристична за извршни поступак. Од свих начела извршног поступка, за извршног повериоца набитнија су начело ефикасности, хитности и временског редоследа поступања

---

¹²⁰Члан 4. ст. 1. ЗИО из 2015. године.

¹²¹Члан 4. Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу.

¹²²Члан 320. Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу.

и намирења, а за извршног дужника је набитније начело заштите личности извршног дужника односно заштите достојанства извршног дужника.¹²³

5.4. Начин спровођења и ток поступка извршења

Сам начин спровођења извршења зависи од тога да ли се ради о радњу коју може предузети и друго лице или је реч о радњи коју може предузети само извршни дужник.

5.4.1. Радња коју може предузети и друго лице

Ако радњу може предузети и друго лице, а не само извршни дужник, извршни поверилац се у решењу о извршењу овлашћује да у одређеном року и о трошку извршног дужника сам предузме радњу или да је повери другом лицу.¹²⁴

Ако извршни поверилац предузме радњу у року сам или преко другог лица, он може тражити од извршног дужника да му надокнади трошкове које је имао у вези са предузимањем те радње, али исто тако може тражити од извршног дужника да те трошкове предујми и пре него што је радња предузета.¹²⁵ На предлог извршног повериоца јавни извршитељ може донети закључак којим се извршни дужник обавезује да код јавног извршитеља предујми износ потребан за покриће трошкова радње (закључак о предујмљивању трошкова). У том закључку се одређује и рок за предузимање радње који тече од предујмљивања трошкова.¹²⁶ Коначне трошкове одређује јавни извршитељ на предлог странке, решењем против кога се може изјавити приговор.¹²⁷ Дакле, овлашћење да предложи предујмљивање трошкова је само погодност коју закон пружа повериоцу, али то

---

¹²³Дарко Божић, Поступак извршења на покретним стварима извршеника у Републици Српској, Српска правна мисао, број 52. стр. 195.

¹²⁴Члан 360. ст. 3. ЗИО. Рок за предузимање радње од стране извршног повериоца је преклизиван, па се услед његовог пропуштања извршни поступак обуставља.

¹²⁵Никола Бодирога, *op.cit.*, стр. 487.

¹²⁶Члан 361. ЗИО. Закључак о предујмљивању трошкова јавни извршитељ извршава по службеној дужности. Ако извршни поверилац или лице коме је поверено извршење радње не предузме радњу у року који је одређен закључком о предујмљивању трошкова, извршни поступак се обуставља.

¹²⁷Члан 363. ЗИО. Ако су трошкови које је извршни дужник предујмио виши од износа којим су плаћени трошкови радње и извршног поступка јавни извршитељ, на предлог извршног дужника, враћа разлику ако њоме располаже. Ако њоме не располаже, закључком обавезује извршног повериоца да врати разлику извршном дужнику у одређеном року. На тај закључак сходно се примењују правила закључка о предујмљивању трошкова.

свакако не значи да, ако је оптирао за предујмљење трошкова, па се накнадно испостави да нема имовине дужника из које се ти трошкове могу предујмити или да би принудна наплата предујма трајала дужи временски период, извршни поверилац не може да се определи и поред тога определи да ипак сам сноси трошкове предузимања радње и након тога захтева накнаду тих трошкова од дужника.¹²⁸

Такође, важно је истаћи да је пре ступања на снагу измена и допуна ЗИО из 2015. године закључак о предујмљивању трошкова доносио суд, те се закључак сматрао саставним делом решења о извршењу који суд извршава по службеној дужности. Од 1. јануара 2020. године закључак о предујмљивању трошкова доноси јавни извршитељ.¹²⁹

5.4.2. Радња коју може предузети само извршни дужник

Кад радњу може предузети само извршни дужник, у решењу о извршењу одређује се примерени рок за радњу и извршном дужнику изриче новчана казна ако радњу не предузме у року, после чега суд по службеној дужности доноси решење о извршењу новчане казне. Истовремено, а на предлог извршног повериоца, суд доноси ново решење којим одређује нови примерени рок за радњу и изриче нову новчану казну извршном дужнику, вишу од претходне, ако радњу не предузме у року. Ако дужник опет пропусти рок, суд по службеној дужности опет доноси решење о извршењу новчане казне. Цео поступак се понавља док извршни дужник не предузме радњу.¹³⁰ То значи да позитивни закон не прописује ограничења у погледу укупног збира изречених новчаних казни.

Против решења којим се одређује нови примерен рок и изриче нова новчана казна и против решења о извршењу новчане казне дозвољен је приговор.¹³¹

---

¹²⁸Преузето из базе Paragraf. Извршни поверилац који у предлогу за извршење предлаже обавезивање извршног дужника на полагање предујма износа потребног за покриће трошкова радње, може уз предлог доставити понуду или профактуру издату од стране другог лица, на основу које би извршитељ закључком наложио извршном дужнику да положи износ предујма.

¹²⁹Става сам да у том случају извршни поверилац може још у предлогу за извршење предложити да се донесе закључак о предујмљивању трошкова од стране јавног извршитеља или да предложи директно јавном извршитељу након доношење решења о извршењу.

¹³⁰Члан 363. ЗИО. ЗИО је задржао решења из претходно важећих закона у погледу обавезе извршног дужника који је извршио радњу у року.

¹³¹Члан 363. ст. 6. ЗИО. О приговору одлучује веће троје судија првостепеног суда. Приговор не одлаже извршење решења.

Важно је истаћи да се новчана казна регулисана чл. 363-364. ЗИО и новчана казна регулисана чл. 131-132. ЗИО, међусобно разликују у погледу њихових правних природа. Наиме, у првом случају новчана казна се предвиђа као средство посредне принуде, а у другом случају као мера којом се обезбеђује несметано спровођење извршења. Поред разлике у правној природи, разлика се јавља и у поступку њиховог изрицања и поступку принудне наплате.

У случају када се новчана казна изриче као средство посредне принуде извршном дужнику се не оставља рок за плаћање новчане казне, већ се одмах спроводи поступак њене принудне наплате. Моје запажање је да је ово из разлога што се дужник у решењу о извршењу упозорава да му се, уколико не поступи по налогу из извршне исправе, изриче новчана казна, те из тог разлога нема места остављању рока за плаћање новчане казне. Наравно, тиме се не дира у право дужника да добровољно измири новчану казну по решењу о извршењу новчане казне или пак да предузме обавезу из извршне исправе.

Из изнетог се закључује да се овакав поступак изрицања и наплате новчане казне разликује од поступка регулисаног чл. 131-132. ЗИО, који предвиђа рок од 8 дана за плаћање новчане казне. Међутим, поједине одредбе из чл. 132. ЗИО се примењују и код новчане казне као средства посредне принуде, на пример одредба о надлежности за спровођење извршења решења о извршењу новчане казне.

5.4.3. Нечињење и трпљење

Ако се извршни дужник понаша противно обавези из извршне исправе да се уздржи од одређене радње (нечињење) или да трпи одређену радњу, у решењу о извршењу налаже му се да се понаша сагласно обавези и изриче новчана казна ако настави да се понаша противно обавези. Ако се и после тога извршни дужник понаша противно обавези, суд, на предлог извршног повериоца, доноси решење о извршењу новчане казне, новим решењем изриче извршном дужнику нову новчану казну, вишу од претходне, ако се понови понашање које је противно обавези. Све то се понавља док се извршни дужник понаша противно обавези.¹³²

---

¹³²Члан 364. ЗИО. Овим решењем је замењено решење претходних закона по којима се извршење ради нечињења и трпљења спроводило на исти начин као и извршење ради чињења које може предузети само дужник. Овакво решење је логичније, а имајући у виду обавеза дужника на чињење које само он може

За разлику од извршења ради чињења које може предузети само извршни дужник, код ових врста незаменљивих радњи, суд решење о извршењу новчане казне доноси на предлог извршног повериоца. Сматрам да је један од разлога зашто се законодавац определио за овакво решење то што суд једино од извршног повериоца може доћи до сазнања да се извршни дужник и даље понаша супротно обавези из извршне исправе, што није случај и код поступака извршења радње коју може предузети само извршни дужник. У поступцима извршења ради предузимања радње коју може предузети само извршни дужник, постоји обавеза дужника да уколико обавезу испуни о року одмах о томе приложи доказе, па уколико их не приложи, суд закључује да су испуњени услови за даљи ток поступка, односно доноси решење о извршењу новчане казне по службеној дужности.

5.4.4. Успостављање пређашњег стања

Ако понашање извршног дужника које је противно обавези из извршне исправе (на нечињење или трпљење и сл.) изазове од настанка извршне исправе промену која није у складу са правом извршног повериоца, суд, на предлог извршног повериоца, доноси закључак којим овлашћује извршног повериоца да сам или уз помоћ другог лица, успостави пређашње стање о трошку и на ризик извршног дужника.

На предујмљивање износа потребног за покриће трошкова радње и на коначне трошкове радње примењују се одредбе о трошковима радње, коју, осим извршног дужника, може предузети и друго лице.¹³³

Поступци у којима се тражи успостављање пређашњег стања се разликују од осталих поступака регулисаних овом главом из разлога што у овом поступку суд доноси одлуку у форми закључка.

предузети позитивна док је обавеза извршног дужника на нечињење и трпљење негативна, те нема места и у овом случају остављати дужнику примерен рок за радњу.

¹³³Члан 365. ЗИО. Дакле, ово решење се подудара са решењима претходно важећих закона, те неће бити предмет посебног разлагања и у овом делу рада.

5.4.5. Поновно сметање државине

Ако је извршни дужник добровољно испунио обавезу из извршне исправе донесене у поступку због сметања државине или је на основу ње спроведено извршење, па извршни дужник поново начини сметање државине које се у суштини не разликује од ранијег суд, на предлог извршног повериоца и на основу исте извршне исправе, доноси ново решење о извршењу којим налаже враћање ствари у државину извршног повериоца или извршном дужнику изриче новчану казну према одредбама о повреди обавеза на нечињење.¹³⁴ Никако се не може донети решење о извршењу којим извршном дужнику налаже чинибу и изриче истовремено и новчану казну.¹³⁵

Дакле, да би се могао применити чл. 366. ЗИО, потребно је да је дужник учинио ново сметање државине које се у суштини не разликује од претходног, да постоји раније извршна исправа донесена у поступку по тужби због сметања државине и да је извршење по тој исправи спроведено (принудно или добровољно).¹³⁶

Поставља се питање да ли суд мора спроводити доказни поступак ради утврђења да ли се ради о поново учињеном сметању државине или не, или ће суд само на основу благовременог предлога извршног повериоца да је учињено ново сметање државине које се по опису датом у предлогу за извршење суштински не разликује од ранијег, дозволити извршење.¹³⁷

У извршном поступку се примењује начело формалног легалитета, па се спорне чињенице могу доказивати само квалификованим доказним средствима. Извршни суд је у том смислу ограничен на предлог за извршење и на исправе које би приложио извршни поверилац, обзиром на то да се у извршном поступку не одржавају рочишта, осим када је то законом изричито прописано. Суд би евентуално, у смислу чл. 14. ст. 1. ЗИО, могао да саслуша странку ради разјашење појединих питања. Уколико извршни суд из предлога за извршење и исправа које је извршни поверилац приложио и након што је евентуално

---

¹³⁴Члан 366. ЗИО. Предлог за извршење може се поднети у року од 30 дана од дана сазнања за поновно сметање државине, а најкасније у року од једне године од поновног сметања. Против решења којим се извршном дужнику изриче новчана казна дозвољен је приговор.

¹³⁵Решење Вишег суда у Пожаревцу од 23. 05. 2017. године, доступно у бази Paragraf Lex.

¹³⁶Решење Вишег суда у Пожаревцу од 13. јануара 2017. године, доступно у бази Paragraf Lex.

¹³⁷Небојша Шаркић, Младен Николић, *op.cit.*, стр. 403.

искористио овлашћења из чл. 14. ст. 1. ЗИО, утврди да се ради о новом, другачијем сметању државине, он би био дужан да одбије предлог извршног повериоца.

Након правноснажности решења којим је одбијен предлог извршног повериоца за доношење новог решења о извршењу на основу исте извршне исправе, он би морао да покрене нов парнични поступак, односно да поднесе нову тужбу због сметања државине које се, према схватању извршног суда, разлику од ранијег због којег је принудно извршење већ спроведено или је извршни дужник добровољно извршио своју обавезу.¹³⁸

Могућност да у случају истоветног сметања поседа, поверилац захтева да суд на основу исте извршне исправе која је извршена, донесе ново решење о извршењу, не представља императивну одредбу, па не искључује могућност подношења посебне тужбе.¹³⁹

5.5. Право на накнаду штете

Одредбе ове главе закона не искључују право извршног повериоца да у парничном поступку захтева накнаду штете због тога што је извршни дужник повредио обавезу да предузме, уздржи се или трпи одређену радњу.¹⁴⁰

По општим правилима о накнаду штете, извршни поверилац ће доказивати стварну штету и измаклу добит, која је настала због радњи и понашања извршног дужника, односно због неизвршавања обавезе извршног дужника у париционом року.¹⁴¹

5.6. Новчана казна и казна затвора

У извршном поступку се разликују новчана казна као мера за обезбеђивање несметаног спровођења извршења и новчана казна чије изрицање и наплата представља радњу

---

¹³⁸Никола Бодирога, *op.cit.*, стр. 490.

¹³⁹Светислав Вуковић, *op.cit.*, стр. 224. Морам напоменути да у великом броју случајева, судови, у ситуацији када се због поновног сметања државине поднесе тужба, исту одбацују као недозвољену, уз образложење да закон у таквим ситуацијама оставља повериоцима на располагању могућност покретања поступак принудног извршења. Аргумент који бих дала против оваквих одлука суда је да одредбе чл. 366. ЗИО нису императивне, тако да странка има могућност избора начина на који ће остварити своје право и да закон не треба штити несавесну страну. Међутим, аргумент којим бих оправдала овакав став суда јесте да је свакако економичније и ефикасније покренути и водити извршни поступак, као и то да се и у том поступку остварује жељена правна заштита.

¹⁴⁰Члан 367. ЗИО.

¹⁴¹Небојша Шаркић, Младен Николић, *op.cit.*, стр. 396.

спровођења извршења ради остварења појединих потраживања.¹⁴² Такође, новчана казна се изриче и странци, учеснику у поступку или другом лицу које својим понашањем вређа суд, јавног извршитеља, странке и друге учеснике у поступку.¹⁴³

Новчана казна као средство посредне принуде. – Према речима професора Алеша Галича: „новчана казна као метод извршења грађанске судске пресуде може бити запређена и коначно изречена као средство притиска суда на дужника да испуни своју обавезу“.¹⁴⁴

У поступцима извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење, новчана казна је предвиђена као мера којом се треба извршни дужник принудити да изврши обавезу која је по својој природи таква да је не може извршити друго лице, а не постоји други механизам који би га принудо да он ту радњу предузме, односно да се од предузимања одређене радње уздржи. Стога, извршни дужник не мора извршити своју основну обавезу, али се онда има суочити са новчаним казнама која су тако одређене да се имају изрицати све док он не изврши своју обавезу која му је одређена или тако осиромашити да постане немогуће да се изречене новчане казне спроведу. Међутим, ЗИО из 2015. године је отишао корак даље и предвидео могућност да се новчана казна, која се није могла принудно наплатити, замени мером затвора, јер би у супротном, остајање само при новчаних казнама довело до тога да извршни поверилац услед инсолвентности извршног дужника остане ненамирен.

Овакво решење је добро у реализацији са инсолвентим дужницима, но, оно се показује као лоше у обрнутој релацији – према имућним дужницима. Наима, постоји могућност да они пристају на исплату новчаних казни, и да тиме онемогућавају испуњење своје обавезе. Решења из упоредног права, али и домаћег предратног, нуде и за то излаз, а то је казна затвора као самостална, а не само као заменска казна. Теза за постизање сврхе кажњавања принципијелно не сме да зависи од имовинских прилика извршног дужника, дакле, мора да буде спроведена у оба смера.¹⁴⁵

---

¹⁴²Никола Бодирога, *op.cit.*, стр. 306.

¹⁴³Члан 38. ст. 1. ЗИО.

¹⁴⁴Aleš Galič, Enforcement by Means of Periodic Penalties (Astreinte) in Slovenia: A transplant Gone Wild: Unity and Diversity, in book: Transformation of Civile Justice, Springer International Publishing AG, Part of Springer Nature, 2018, стр. 26.

¹⁴⁵Марко С. Кнежевић, Поводом враћања казне затвора као средства извршења личних приватно-правних захтева: Анахроно неуставно решење и системска грешка или корак напред у заштити права, Зборник радова Правног факултета, Нови Сад, бр. 4, 2015, стр. 1905.

Казна затвора. – Као и раније за извршење личних захтева предвиђено је новчано кажњавање као средство извршења али уз пресудну разлику: уколико није могуће извршење новчане казне она се замењује казном затвора.

Овакво уређење ипак није новост за домаћи правни систем. Пре свега, оно је као такво на општем плану постојало за време важења ЗИП из 2000. године, док је затвор као самостално, а не заменско средство извршења личних захтева био предивђен у ратном Ип из 1930. године. Стога, треба јасно нагласити да се ради о враћању казне затвора.

Казна затвора, једнако као и новчана казна, треба да изврше притисак на извршног дужника и да му сломе вољу тако да учини оно што треба и што може, односно да не ради оно што не сме. У том смислу треба видети везу ове одредбе са чл. 5 ст. 1. тач. б ЕКЈП, који је подједнако важан за питање казне затвора у извршном поступку, с обзиром да предвиђа допуштеношћ лишавање слободе ради извршења законите судске одлуке или ради обезбеђења испуњење неке законом прописане обавезе. Кажњавању због неизвршења личног захтева увек претходи судска одлука, али то није пресуда, већ решење о извршење којим се налаже пропуштање/трпљење или испуњење незаменљиве радње; судска одлука која се крши је, дакле, решење о извршењу.¹⁴⁶

5.7. Споразумевање странака као начин окончања извршног поступка

Иако је циљ поступка извршења принудно остваривање потраживања повериоца које је утврђено извршном, односно веродостојном исправом, и у овом поступку постоји простор за споразумевање странака, што произилази из начела диспозиције, на коме је поступак заснован, и из диспозитивне природе самих права која се у њему принудно остварују.

На могућност споразумевања странака утичу и нови изазови са којима се странке у поступку принудног извршења суочавају. Наиме, доношење решења о извршењу мења позицију и преображава почетне мотиве и интересе странака које су странке имале у поступку из кога потиче извршна исправа. Извршни дужник се суочава са чињеницом да је намирење повериоца неминовност, што га може мотивисати да о својим интересима размишља из перспективе некога коме прети принудни захват у имовину ради намирења

---

¹⁴⁶Ibid, стр. 1879. и стр. 1895. По одслуженој казни затвора извршни дужник још увек има обавезу да изврши незаменљиву радњу, односно још увек имао обавезу да нешто не чини или да трпи.

потраживања повериоца. У многим случајевима и извршни поверилац је спреман да са дужником преговара како би био намирен у што краћем року, у што већем обиму и уз што мање трошкова.¹⁴⁷

Имајући у виду наведено, споразумевање странка је један од могућих начина окончања извршног поступка, мада када се има у виду карактер учесника судских поступака, мотиви због којих ступају исте, те обичаје и утицај средине, број овако окончаних поступака није велики, што је и показала истраживање у пракса Основног суда у Лесковцу.

На узорку од 15 предмета од укупно 37 предмета примљених у Основном суду у Лесковцу у периоду од 2017-2019. године само у једном предмету је дошло до закључења вансудског поравнања између странака, што је резултирало повлачењем предлога за извршење од стране извршног повериоца и доношењем решења којим се поступак извршења обуставља.¹⁴⁸

Што се тиче покретања и вођења поступка посредовања, истраживање је показало да се странке нису опредељивале за такву могућност.

5.8. Правни лекови

Правни лекови у извршном поступку јесу жалба и приговор.

Жалба и приговор могу се изјавити само на решење. Против закључака нису дозвољени ни жалба ни приговор.

Жалба. Жалбом се побија решење првостепеног суда или јавног извршитеља. Жалбу могу да поднесу само странке (извршни поверилац и извршни дужник). То је двострани правни лек (тј. правни лек који се доставља на одговор странци која није изјавила жалбу). Жалба се подноси у року од осам дана од дана достављања решења.

Жалба се може изјавити против сваког првостепеног решења, ако је ЗИО не искључује или ако не предвиђа да се одређено решење побија приговором.

Жалба је деволутивни правни лек, о коме решава другостепени суд. Управо из тог разлога жалба није дозвољена против свих решења које првостепени суд донесе у извршном поступку.

---

¹⁴⁷Невена Петрушић, Јелена Арсих, Посредовање јавних извршитеља, Правни живот, бр. 12/2017, стр. 176.

¹⁴⁸Решење Основног суда у Лесковцу И. бр. 1784/18 од 13. 03. 2020. године.

Жалба скоро никада нема суспензивно дејство. Подношење жалбе не утиче на ток извршног поступка, он не застаје, не одлаже, већ се наставља као да жалбе није било.¹⁴⁹

Оно што је значајно за предмет овог мастер рада јесте да извршни дужник има право жалбе против решења о извршењу, а извршни поверилац има право жалбе против решења о одбацавању предлога за извршење или решења о одбијању предлога за извршење или решење којим је прекорачен његов захтев и да жалба у тим случајевима не одлаже извршење решења. Међутим, предмет жалбе на решење о извршењу на основу извршне исправе није извршна исправа, нити се жалбом побија законитост и правилност извршне исправе, већ се жалбом побија дејственост извршне исправе. Жалбом у извршном поступку се побија подобност да се на извршној исправи заснује принудно извршење, не и сама извршна исправа.¹⁵⁰

Решење донето по жалби је правноснажно и не може се побијати ванредним правним лековима. Дакле, законодавац прописује недозвољеност ванредних правних лекова у извршном поступку.¹⁵¹

Приговор. Приговор се подноси када је то искључиво законом предвиђено, за разлику од жалбе која се подноси увек када закон предвиђа да се о нечему доноси решење. Приговор се, као и жалба, подноси у року од 8 дана од дана достављања решења. Као и жалбу, и приговор подносе странке (изузетак је приговор трећег лица). Приговор је ремонстративни правни лек. О њему увек одлучује веће од троје судија првостепеног суда (основног или привредног).

У поступцима који се покрећу и воде ради принудног извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење, могућност изјављивања овог правног лека је ограничена само на решења којима се одређују коначни трошкови радње коју може извршити и друго лице, решења о изрицању новчане казне, решења којим се одређује нови примерен рок и изриче нова новчана казна, решења о извршењу изречене новчане казне и решења о замени новчане казне казном затвора. Такође, приговор је прописан као правни лек и у случајевима када се побија само део решења о извршењу којим су одмерени трошкови извршног поступка.

---

¹⁴⁹Верољуб М. Рајовић, Владимир Тодоровић, *op.cit.*, стр. 262-263.

¹⁵⁰Марина Лопатничкић, Редовни правни лекови у извршном поступку, Правни факултет, Ниш, 2017. стр. 31.

¹⁵¹Члан 27. ЗИО.

Приговор, као и жалба, нема суспензивно дејство. Изузетак је приговор против решења којим се новчана казна замењује казном затвора.¹⁵²

5.9. Привремене мере

У појединим ситуацијама, које захтевају хитност у поступању, суд може доносити и посебну врсту одлука у форми привремених мера.

Привремене мере представљају средства обезбеђења новчаног или неновчаног потраживања, које се изричу и спроводе због постојања опасности да се оно касније неће реализовати или ће његова реализација бити знатно отежана. Поред улоге у отклањању опасности од осујећења или отежаног намирења новчаног или неновчаног потраживања, привременим мерама се отклања и спречава наступање штете, акти насиља, шиканозног и абузивног понашања, те стварају услови за настанак одређених фактичких ситуација, односно услови за предузимање или елиминисање конкретних радњи.

Као специфично средство обезбеђења, привремена мера у извршном поступку има дејство правноснажног решења о извршењу.¹⁵³

У великом броју случаја, решење којим се дозвољава привремена мера садржи одређену кондеминацију којом се налаже одређено понашање. Управо из тог разлога, привремене мере су битне за предмет овог мастер рада.

Суд у решењу којим се усваја предлог за издавање привремене мере, поред налога за одређеним понашањем, одређује да ће извршење спровести извршни радник суда. Дакле, одмах по доношењу решења којим се усваја привремена мера, исто се подноси извршном суду на провођење, због чега извршни суд након пријема, завођења и формирања предмета /извршног/ приступа спровођењу извршења.

Извршење се спроводи тако што извршни радник суда извршном дужнику уручује одлуку ове врсте и истовремено га упозорава на последице непоштовања исте. Уколико извршни дужник не поступи по привременој мери, односно одмах или у остављеном року не изврши наложену обавезу, поверилац је овлашћен да поднесе предлог за извршење у

---

¹⁵²Члан 132. ст. 6. ЗИО.

¹⁵³Зоран Ваван, *op.cit.*, стр. 95-96.

ком случају се управо поступа по одредбама чл. 359 – 367 ЗИО,¹⁵⁴ због чега је и напред указан значај ових одлука за садржину овог рада.

VI УПОРЕДНИ ПРИКАЗ РЕШЕЊА У ЗАКОНОДАВСТВИМА ДРУГИХ ДРЖАВА БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

У овом делу рада дат је кратак упоредни приказ решења у законодавствима осталих држава бивше Југославије и позитивног законодавства Републике Србије.

Као што је већ напоменуто, закон Републике Србије и закони осталих држава бивше Југославије праве разлику у начину спровођења извршења у зависности од тога да ли се ради о заменљивој или незамењивој радњи. Међутим, евиденте су неке кључне разлике у решењима.

Може се закључити да се решења која предвиђа наш закон у највећој мери разликују од решења која предвиђа закон ФБиХ и Хрватске, посебно што оба ова упоредна закона додатно погодују извршном дужнику на тај начин што му у решењу о извршењу обавезе коју може предузети само извршни дужник не изричу новчану казну, већ само запређују њоме уколико не испуни обавезу ни у накнадном року. Запређену казну ће суд изрећи, на предлог повериоца, уколико и овај накнадни рок прође безуспешно.

Такође, оно што је значајно и што додатно води одуговлачењу поступка је да је суд, пре изрицање новчане казне, дужан да позове дужника да се изјасни зашто своју обавезу није испунио, а има и могућност да одржи рочиште ради извођења доказа уколико то сматра потребним.

Сматрам да оваква решења нису у интересу извршног повериоца будући да му се у односу на његово право намеће додатна обавеза коју мора извршити, нити су у складу са начелом хитности, будући да омогућавају извршном дужнику да своју обавезу пролонгира.

Потребно је поменути и да закони ФБиХ и Хрватске погодују извршном дужнику и када је реч о извршењу одлука на нечињење и трпљење, на начин што уколико се дужник понаша противно налогу у решењу о извршењу да нешто не чини или трпи, право извршног повериоца да поднесе предлог за изрицање новчане казне је ограничен роком, па ће суд, услед пропуштања, обуставити поступак. Међутим, обустава поступка није једина

---

¹⁵⁴ Решење Основног суда у Лесковцу И. бр. 1418/19 од 12. 11. 2019. године.

последица са којом се поверилац суочава услед пропуштања овог рока. Уколико поверилац поново поднесе предлог за извршење, суд ће одбити тај предлог због губитка права на конкретну правну заштиту у поступку извршења. Дакле, много важнија последица је та што губи могућност да у поновно покренутом поступку оствари своје право.

На основу изнетог може закључити да су решења која предвиђа наш ЗИО правичнија и целисходнија и у интересу су намирењу извршног повериоца у што краћем року али и постизању правичности и заштите извршног дужника. Такође, става сам да позиција дужника није достојна заштите коју пружају закон Хрватске и ФБиХ.

С обзиром на сврху извршног поступка, од суштинског значаја је да закон који уређује ову област мора првенствено узети у обзир интерес повериоца како би се обезбедила ефикасност извршења, а тиме и коначно извршење уставног права повериоца на судску заштиту.¹⁵⁵

Што се тиче казне затвора, важно је поменути да једино закон Хрватске код извршења ради остварења обавезе на трпљење и нечињење предвиђа казну затвора као самостално средство извршења. У нашем праву и праву Словеније, казна затвора је предвиђена, али као заменско средство извршења. Иако напред наведеним решењима закон Хрватске штити дужнике, овакво решење је у интересу поверилаца, нарочито у случају када потраживање имају према имућним дужницима.

VII РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА У ОСНОВНОМ СУДУ У ЛЕСКОВЦУ

У циљу стварање комплетне слике о овом средству извршења било је неопходно поред теоријског спровести и емпиријско истраживање. Истраживање је спроведено у Основном суду у Лесковцу, а обухваћени су предмети у периоду од 2017-2019. године.

Треба истаћи да је истраживањем обухваћен период пре ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу, јер се решења која предвиђа тај закон примењују од скоро, од 01. 01. 2020. године, због чега после овог датума није било довољаног броја репрезентативних примера који би могли бити посматрани. У теоријском делу рада напоменуто је да су се ове измене тичале надлежности у спровођењу извршења

---

¹⁵⁵Aleš Galič, Pravico do izvršbe kod del pravice do učinkovitega sodnega varstva, Komentar Ustave Republike Slovenije, 2011, преузето са: <https://e-kurs.si/komentar/pravica-do-izvršbe-kot-del-pravice-do-ucinkovitega-sodnega-varstva/>

одлука које поред извршног дужника може извршити и друго лице, па је уместо до тада искључиве надлежности суда за спровођење извршења, надлежност прешла у рукама јавних извршитеља. Како у пракси јавних извршитеља нема довољан број предмета, то се истраживање овог мастер рада односи само на поступање и успешност спровођења извршења од стране Основног суда у Лесковцу.

Циљ истраживања је био да се утврди:

- каква је пракса Основног суда у Лесковцу у поступцима извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење и које потешкоће постоје приликом спровођења извршења;
- врсте извршних исправа и профил странака у овом поступку;
- да ли се ово средство извршења често појављује у пракси;
- ток, просечну дужину трајања и крајњи исход поступка;
- да ли у овом поступку постоји простор за споразумевање странака;
- новчана казна и казна затвора.

Приликом истраживања коришћен је статистички метод – у циљу прикупљања података, метод интервјуа са извршним судијом, као и метод анализе списка предмете.

Истраживање је започето увидом у електронски систем уписника који се води у овом суду, како би се дошло до сазнања колико често се ово средство извршења јавља у пракси. Увидом у електронски систем уписника, дошли смо до следећи података:

У току 2017. године укупан број примљених предмета у извршној материји који су се односили на извршење одлука на чињење, нечињење и трпљење, био је 15.

У току 2018. године укупан број примљених предмета у овој материји био је 16.

У току 2019. године број примељених предмета у овој материји је опао и износи шест.

На узорку од 15 предмета од укупно 37 прикупљен је важан податак, а то је да се највећи број предмета односио на извршење радње коју поред дужника може извршити и друго лице. Дакле, од укупно 15 предмета чак 12 предмета се односио на извршење заменљиве радње, један предмет се односио на поновно сметање државине, један предмет на трпљење, а један предмет на извршење ради нечињења, док предмет у којим се одређује и спроводи извршење ради предузимање радње коју може предузети само дужник није био узорак. Кроз метод интервјуа са извршним судијом, дошла сам до сазнања да извршење ради предузимања радње коју може извршити само дужник се најређе јавља у пракси.

Имајући у виду наведено, акценат приликом истраживања је стављен на извршење одлука на чињење које поред дужника може да предузме и друго лице.

Извршење радње коју може предузети и друго лице: Током истраживања, моју пажњу је привукао начин састава предлога за извршење, а нарочито од стране стручног лица – адвоката. У чак седам предмета суд је вратио предлог за извршење на уређење, од којих су шест враћени пуномоћницима извршних поверилаца, а један извршном повериоцу, будући да није био заступан од стране стручног лица. Као разлози за повраћај предлога на уређење су били ти што се у предлогу за извршење радње коју може предузети и друго лице предлаже суду да одреди извршење којим ће овластити извршног повериоца да повери стручном лицу предузимање радње и уједно да извршном дужнику изрекне новчану казну или се предлаже да суд наложи извршном дужнику да предузме заменљиву радњу у остављеном року, а уколико не предузме у року да му се изрекне новчана казна.

Дакле, овако поднети предлози за извршење нису састављени у складу са чл. 360. ст. 3. ЗИО, те их је суд са разлогом и враћао на уређење.

У предлогу за извршење ради предузимања радње коју уместо дужника може извршити и друго лице потребно је да се предложи суду да донесе решење о извршењу којим ће овластити повериоца да о трошку извршног дужника и у одређеном року сам предузме радњу (алтернативно: да повери предузимање радње трећем лицу). Они предлози за извршење који су садржали налог дужнику да предузме заменљиву радњу су морали бити враћени на уређење, јер нису у складу са чл. 360. ЗИО. Што се тиче предлога да се дужнику изрекне новчана казна, суд је такав захтев повериоца морао одбити зато што је новчана казна средство принуде ради извршења незаменљиве радње. Не може се истовремено одредити два средства извршења и овлашћење повериоца на предузимање радње и новчано кажњавање дужника.

Још на почетку рада сам указала на питање које се намеће у пракси и литератури, а то је да ли се код извршења одлуке на чињење које може предузети поред извршног дужника и друго лице, може у решењу о извршењу наложити дужнику да изврши дуговану чинидбу у одређеном року, па уколико не изврши чинидбу у том року, овластити повериоца да сам предузме радњу или да предузимање радње повери другом лицом. Основни суд у Лесковцу је поводом тако поднетог предлога за извршење донео закључак којим је наложио повериоцу да прецизира предлог за извршење у складу са одредбама закона који

регулишу заменљиве радње с обзиром да извршни дужник не може бити обавезан на извршење радње.¹⁵⁶ Дакле, и суд у Лесковцу је стао на становиште да нема места поновном налогу извршном дужнику за чинидбу, већ одмах треба започети са спровођењем извршења.

Законодавац је прописао могућност да извршни поверилац предложи да извршни дужник предујми износ потребан за покриће трошкова радње. Истраживање је показало да није довољно само да поверилац предложи предујмљивање трошкове радње у одређеном износу, већ је потребно да поверилац учини вероватним висину потребног износа – предујма.¹⁵⁷ Да би предлог за извршење био комплетан и да би се по њему могло поступати на јасан и недвосмислен начин, сматрам да је потребно да се у њему, поред законом прописаног, наведе још да се трошкови се предујмљују уплатом у депозит суда и да ће након полагања новчаног износа или принудне наплате истог (у предлогу такође одредити предмет и средство извршења ради принудне наплате), депоновани новчани износ суд ставити на располагање извршном повериоцу и да од тада почиње да тече рок за предузимање радње. Износ на име предујма и рок за предузимање радње од стране извршног повериоца зависи од сложености саме радње која се предузима. Износи се крећу од 300 еура до 6.000 еура, а рокови од 8 дана до 90 дана.

Уколико се у предлогу за извршење предлаже и извршење ради намирења парничних трошкова и трошкова извршног поступка извршни поверилац одређује средство и предмет извршења. У највећем броју случаја одређује се извршење пописом, проценом и продајом покретних ствари али су били и случајевима где је одређено извршење на целокупној имовини извршног дужника. Иако се овде ради о намирењу новчаног потраживања, извршење спроводи суд, зато што је главно потраживање неновчано.

У оним случајевима у којима је поднет уредан и потпун предлог за извршење, суд је решење о извршењу доносио у форми печата.¹⁵⁸ Уколико је предлог враћен на уређење или се не усваја у целости, суд је у том случају доносио решења о извршењу у форми писмено израђене одлуке.

---

¹⁵⁶Закључак Основног суда у Лесковцу И. бр. 561/17 од 17. 08. 2017. године.

¹⁵⁷Нпр. у једном од посматраних предмета, извршни поверилац је учинио вероватним висину предујма тако што је приложио ценовник лимарских услуга, јер се за радило о заменљивој радњи коју је могло извршити лице лимарске струке.

¹⁵⁸Печат мора да садржи назнаку да се ради о решењу о извршењу, да се усваја предлог за извршење, колико износе трошкови извршења, означање суда који доноси решење о извршењу, број решења о извршењу, датум доношења, као и поуку о правном леку.

Извршење незаменљиве радње нечиња и трпљења. Као што је напред наведено, код извршења ових врста незаменљивих радњи узорак су била два предмета, од кога се један предмет односио на извршење ради нечињења, а други на извршење ради трпљења. У оба ова предмета предлози за извршење су били састављени у складу са одредбама чл. 364. ЗИО и нису враћани повериоцу на уређење. Дакле, повериоци су предложили суду да донесе решење о извршењу којим ће наложити дужнику да се понаша сагласно својој обавези из извршне исправе уз истовремено изрицање новчане казне ако настави да се понаша противно својој обавези. У оба посматрана предмета, као дужници су се јавила физичка лица којима је суд изрекао новчану казну у износу од по 10.000,00 динара и одредио наплату овог новчаног износа пописом, проценом и продајом покретних ствари. Решење о извршењу новчане казне спроводи суд, у складу са чл. 132. ст. 3. ЗИО.

У предмету који се односио на извршење ради нечињења извршни поверилац није предложио доношења решења о извршењу новчане казне. Иако у списима предмета нема доказа да је извршни дужник започео поступање у складу са извршном исправом, може се закључити да је након доношења решења о извршењу почео са поштовањем обавезе која му је изречене извршном исправом.

У предмету који се односио на извршење ради трпљења, донето је, услед смрти извршног повериоца, решење о прекиду поступка.

Имајући у виду начине окончања ових поступака, може се закључити да није дошло до замене новчане казне казном затвора. Што се тиче предмета који нису обухваћени истраживањем, кроз метод интервјуа са извршним судијом, дошла сам до сазнања да још увек није било случајева замене новчане казне казном затвора.

Поновно сметање поседа. Када је у питању предмет који сам анализирао, а који се односио на поновно сметање поседа, увидом у тај спис предмета, дошла сам до сазнања да суд није одредио извршење само на основу чињеница наведених у предлогу за извршење и предложених доказа. Суд је у овом предмету, пре одлуке, најпре закључком наложио дужнику да се изјасни о предлогу за извршење и о поновном сметању, а нарочито да ли је поступио по одлуци донетој у поступку поводом сметања државине. Поступак је окончан одбијањем предлога за извршење јер је суд нашао, на основу поднеска дужника, да се радило о два различита догађаја која су се десила између истих странака под другим околностима.

Сматрам да је суд у овом случају, верујући чињеницама које је извршни дужник изнео у свом поднеску, мало исхитрено донео одлуку. Стоји да се поступци ове врсте воде углавном на основу писаних поднесака, али по одредби чл. 14. ст. 1. ЗИО није искључено да се могу саслушавати странке или други учесници поступка, због чега сматрам да је суд у конкретном случају поред писаног изјашњења повериоца и дужника морао да изведе и доказну радњу њиховог саслушања, а можда и доказ увиђаја суда на лицу места /оба по одредбама ЗПП, а на основу овлашћења из напред наведене одредбе чл. 14. ст. 1. ЗИО/, како би на сигуран, јасан и несумњив начин утврдио да ли се ради о предлогу повериоца који је у вези са одлуком суда из спора за сметање поседа или некој другој радњи или неком другом догађају који није узрочно везан са одлуком из спора сметања поседа.

Но, како на овакву одлуку суда није било жалбе извршног повериоца, закључујем да је суд на основу изјашњења само дужника ипак правилно утврдио чињенично стање и сходно њему донео одлуку.

Може се стећи утисак да се напред наведеним сугерише да се извршном суду у поступцима ове врсте дозволи шире поступање, вођење још једног поступка сметања поседа. Но, како се у пракси радња поновног сметања врло ретко може поновити у истоветном облику као у извршној исправи, то због често присутне обмане суда од дужника код његових изјашњења по овом основу, сматрам да је потребно на сигурнији и несумњивији начин од једностраног изјашњења дужника утврдити суштину његове радње. Нарочито што ни по одредби чл. 366. ст. 1. ЗИО за пружање правне заштите ове врсте није нужно да радња поновног сметања поседа буде истоветна радњи из извршне исправе, већ је потребно да се цит: „у суштини не разликују од раније“ зав, цит. /, због чега је нужно са мало више пажње ценити садржину његове радње у смислу њеног дејства на извршну исправу и на поновно нарушавање стања третираног у тој исправи.

Преостали подаци до којих сам дошла су: као странке у поступцима ове врсте се углавном јављају физичка лица, која су заступана од стране адвоката. Ово из разлога што се као извршна исправа у свим испитаним предметима јављала пресуда парничног суда, па се закључује да је извршни поступак наставак претходног вођеног парничног поступка у којем је странку такође заступао адвокат. Као начин окончања извршног поступка у највећем броју случаја био је обустава, из разлога што је поверилац, након испуњења обавезе од стране дужника, повлачио предлог за извршење. Као што је у претходном делу

рада напоменуто, у само једном предмету је дошло до обуставе извршног поступка услед закључења вансудског поравнања између странака. До закључења, као начина окончања извршног поступка, дошло је у само два предмета. Само један предмет је окончан решењем о одбијању предлога за извршење, а један предмет је у прекиду, услед смрти странке. Интересантно је да је жалба изјављена само у два предмета и то у једном предмету од стране извршног дужника, а у другом и од стране извршног дужника и од стране извршног повериоца. Извршни поверилац је изјавио жалбу на део решење о извршењу којем су одмерени трошкови извршног поступка. Суд је одбио жалбу повериоца уз образложење да је првостепени суд правилно одлучио о трошковима поступка. Интересантно је што је у овом случају извршни поверилац начинио грешку у избору правног лека, те је уместо приговор, како то прописује чл. 73. ст. 3. ЗИО, изјавио жалбу, а другостепени суд је овакав пропуст прихватио и одлучивао о основаности жалбе. Као разлози за изјављивање жалбе од стране извршних дужника наведено је у првом предмету да непостоји идентитет предлога за извршење са извршном исправом у погледу обавезе извршног дужника, а у другом предмету да је извршни дужник у целости поступио по извршној исправи, те нема места принудном извршењу. У оба случаја суд је нашао да су жалбе неосноване. У само једном предмету, извршни поверилац је дао одговор на жалбу. Просечна дужина трајања поступака ове врсте је годину дана. Нису евидентирани случајеви да је у овим поступцима дошло до повреде права на суђење у разумном року.

Основне хипотезе чију сам тачност утврдила емпиријским истраживањем су следеће:

- Извршење одлука на чињење, нечињење и трпљење је средство извршења које се ретко јавља у пракси;
- Пресуда донета у парничном поступку је најчешћа извршна исправа на основу које се покреће и води поступак извршења ради чињења, нечињења и трпљења;
- Број одлука којима је наложена чинидба коју поред извршног дужника може извршити и друго лице већи је он броја одлука којима је наложена чинидба коју може извршити само извршни дужник;
- Код радње коју може извршити и друго лице, већи је број случајева у којима извршни поверилац предузимање радње поверава другом лицу у односу на оне случајеве у којима сам предузима радњу;
- Странке се не одлучују за посредовање у извршним поступцима ове врсте;

- До окончања извршног поступка споразумевањем страна ретко долази у пракси;
- У пракси долази до поновног сметања државине,
- Још увек није било случајева замене новчане казне мером затвора,
- У поступцима ове врсте не долази до повреде права на суђење у разумном року.

VIII ZAKЉUČAK

Предмет овог мастер рада је анализа законских решења у Републици Србији у периоду након Другог светског рада, а нарочито након 1978. године, као и у осталим државама бивше Југославије, која се тичу извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење, као једно од средства извршења ради намирења неновчаног потраживања извршног повериоца, као и њихову примену у пракси и указивање на простор за њихово побољшање.

Свака новина у закону је имала за циљ да раније важећу регулативу унапреди и на тај начин утиче на брзину и ефикасност извршног поступка и намирење извршног повериоца. На брзину и ефикасност извршног поступка највише је утицало увођење јавних извршитеља као самосталне правничке професије.

Јавни извршитељ је првенствено задужен за спровођење извршења. Али и након увођења јавних извршитеља, судски извршитељи настављају са радом. Управо због тога је било неопходно законом уредити њихов однос.

Тако је код извршења одлука на чињење, нечињење и трпљење, важећи ЗИО прописао да је суд искључиво надлежан за извршења чињења која може предузети само извршни дужник, нечињења и трпљења. Дакле, суд не само да одлучује о предлогу за извршење него и спроводи извршења ове врсте. Што се тиче извршења ради предузимања радње коју може предузети и друго лице, суд је надлежан да одлучује о предлогу за извршење, а јавни извршитељ спроводи извршење.

Оно што је значајно код овог средства извршења јесте да је начин спровођења извршења условљен чињеницом да ли је извршни дужник обавезан извршном исправом да испуни заменљиву или незамењиву радњу. Сходно томе, законодавац је одредио да се принудно извршење заменљиве радње спроводи посредним путем, било од стране извршног повериоца, било од стране треће лица, али на трошак извршног дужника, док је принудно извршење незамењиве радње одредио тако да се и оно спроводи посредним путем, али не радњом повериоца или трећег лица, већ новчаним кажњавањем извршног дужника. И обавеза дужника на трпљење или нечињење се спроводи посредно, као и код извршења радње коју по својој природи може предузети само дужник, будући да је и она по својој природи незамењива радња, па се и њено извршење спроводи изрицањем новчаних казни. Новчано кажњавање је једини механизам који може принудити дужника да изврши своју

обавезу која је по природи таква да је не може извршити и друго лице. Новчане казне су тако одређење да се имају изрицати и извршавати све док извршни дужник не испуни своју обавезу, а у случају да је новчана казна није могла принудно наплатити, иста ће бити замењена мером затвора. Може се закључити да је циљ новчаног кажњавања умањење имовине извршног дужника све дотле док извршни дужник не испуни своју обавезу из извршне исправе. Међутим, уколико дође до његове инсолвентности, закон штити повериоце тако што прописује казну затвора, као меру која сада погађа и личност дужника.

Оваквим законским решењима законодавац је настојао да онемогући извршне дужнике да пролонгирају или да уопште избегну своју обавезу, што за крајњи циљ има да се дужници приволе да сами поступе по наложеној обавези.

Истраживање је показало да су оваква настојања законодавца остварена у пракси, будући да у великом броју случаја долази до повлачење предлога за извршење од стране извршног повериоца услед испуњење обавезе од стране извршног дужника.

Међутим, истраживање је показало и то да се ово средство извршења ретко јавља у пракси, што доводи то недовољног познавања ове материја не само од стране грађана већ и од стране стручних лица. Основно начело извршног поступка је начело хитности, те је у том циљу неопходно поднети предлог за извршење који је у потпуности у складу са одредбама главе ЗИО којим се регулише ово средство извршења, како би суд могао, одмах по пријему предлога за извршење, а најкасније у року од 8 дана, донети решење о извршењу. У супротном, суд мора донети закључак којим се уређење предлога за извршење, а што води непотребном одуговлачењу поступка.

Управо из тог разлога у овом раду покушала сам да утврдим које су те потешкоће са којима се суд суочава приликом одређивања и спровођења извршења и како их превазићи, јер како наводе професор Пит Телмен и професорка Клаудија Ван Северен: „право на приступ правди показало би се врло илузорним ако не би била гаранција да ће предметна пресуда у ствари донети очекиване ефекте“.¹⁵⁹

---

¹⁵⁹Piet Taelman, Claudia Van Severen, Civil Procedure in Belgium, Wolters Kluwer, 2018, стр. 502.

ЛИТЕРАТУРА

- **Књиге, чланци, монографије и коментари закона**

1. Закон о извршном поступку са стручним објашњењем, Београд, 1979;
2. Светислав Вуковић, Коментар Закона о извршном поступку, Београд, 2000;
3. Гордана Станковић, Ново извршно процесно право, Ниш, 2001;
4. Небојша Шаркић, Младен Николић, Коментар закона о извршном поступку са судском праксом и обрасцима, Београд, 2006;
5. Гордана Станковић, Грађанско процесно право, Ниш, 2007;
6. Миломир Николић, Судско извршење пресуда донетих у поступку заштите од насиља у породици и предаје детета, Билтен судске праксе, бр. 2, Београд, 2008;
7. Ранка Рачић, Извршно процесно право, Бања Лука, 2009;
8. Никола Бодирога, Извршитељ, Зборник радова Правног факултета, Нови Сад, бр. 2, 2011;
9. Зоран Ваван, Нова правничка професија у нашем праву – институт (вансудског, приватног) извршитеља, Civitas, број 5, 2013;
10. Татјана Зороска-Камиловска, Реформе система извршења у државама региона-концептуалне сличности и разлике, контроверзе и дилеме, Зборник радова „Хармонизација грађанског права у региону“, Правни факултет Јустинијан Први, Скопље, 2013;
11. Марија Салма, Приговор трећег лица и тужба против извршења, Зборник радова Правног факултета, Нови Сад, бр. 2, 2014;
12. Марко С. Кнежевић, Поводом враћања казне затвора као средство извршења личних приватно-правних захтева: Анахроно неуставно решење и системска грешка или корак напред у заштити права, Зборник радова Правног факултета, Нови Сад, бр. 4, 2015;
13. Небојша Шаркић, Зоран Ваван, Поступак извршења судских одлука којима је утврђено право на ренту, Civitas, 2016;
14. Walter H. Rechberger, Civil Procedure in Austria, Wolters Kluwer, 2016;

15. Вукашин Ристић, Нека нова решења у Закону о извршењу и обезбеђењу и њихов домаћај, Правни живот, бр. 12, 2017;
16. Никола Бодирога, Нови извршни поступак, Београд, 2017;
17. Невена Петрушић, Јелена Арсић, Посредовање јавних извршитеља, Правни живот, бр. 12, 2017;
18. Марија Лопатничкић, Редовни правни лекови у извршном поступку, Правни факултет, Ниш, 2017;
19. Небојша Шаркић, Милан Почуча, Извршење јавнобележничких аката према одредбама новог Закона о извршењу и обезбеђењу, Правни живот, бр. 12, 2017;
20. Aleš Glič, Enforcement by Means of Periodic Penalties (Astreinte) in Slovenia: A Transplant Gone Wild: Unity and Diversity, in book: Transformation of Civil Justice, Springer International Publishing AG, part of Springer Nature, 2018;
21. Верољуб М. Рајовић, Владимир Тодоровић, Грађанско процесно право, Београд, 2018;
22. Neumayr/ Nunner Krautgasser, Exekutionsrecht, Wien, 2018;
23. Piet Taelman, Claudia Van Severen, Civil Procedure in Belgium, Wolters Kluwer, 2018;
24. Зоран Ваван, Извршење судских одлука из односа родитеља и деце, Београд, 2019;
25. Небојша Шаркић, Младен Николић, Коментар Закона о извршном поступку, Друго измењено и допуњено издање;
26. Дарко Божић, Поступак извршења на покретним стварима у Републици Српској, Српска правна мисао, бр. 52;
27. Боривоје Живковић, неке новине из Закона о извршењу и обезбеђењу, Београд, преузето са: [https://www.google.com/search?q=-+\(bilten3_OST_01+\(2\)+\)&rlz=1C1GCEA](https://www.google.com/search?q=-+(bilten3_OST_01+(2)+)&rlz=1C1GCEA).
28. Aleš Galič, Pravico do izvršbe kod del pravice do učinkovitega sodnega varstva, преузето са <https://e-kurs.si/komentar/pravica-do-izvršbe-kot-del-pravice-do-ucinkovitega-sodnega-varstva/>

ОСТАЛА ИСТРАЖИВАЧКА ГРАЂА

- **Прописи**

1. Закон о извршењу и обезбеђењу, 1930 (Службене новине, бр: 131 XXXIX)

2. Закон о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације, Службени лист ФНРЈ, бр. 86 од 25. октобра 1946, 105 од 27. децембра 1946, 96 од 12. новембра 1947 – обавезно тумачење;
3. Закон о извршном поступку, Службени лист СФРЈ, бр. 20/78, 6/1982, 74/1987, 57/1989, 20/27, 27/1990, 35/1991, “Сл. лист СРЈ“, бр. 27/1992, 31/1993, 24/94
4. Закон о извршном поступку, Службени лист СРЈ, бр. 28/00, 73/2000, 71/2001
5. Закон о извршном поступку ФБиХ, Службене новине ФБиХ, бр. 32/03;
6. Закон о извршном поступку, Службени гласник РС, бр. 125/2004;
7. Закон о извршидби ин заваровању Републике Словеније, Урадни лист РС, шт. 3/07
8. Закон о изршењу и обезбеђењу Црне Горе, Службени лист ЦГ, бр. 36/2011, 28/2014, 20/2015, 22/2017, 76/2017 – одлука УС и 25/2019;
9. Закон о јавном бележништву, Службени гласник РС, бр. 31/2011, 85/2012, 19/2013, 55/2014 – др. закон, 93/2014 – др. закон, 121/2014, 6/2015, 106/2015;
10. Закон о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник РС, бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон, 109/2013 – одлука УС и 55/2014 и 139/2014;
11. Закон о парничном поступку, Службени гласник РС, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020);
12. Овршни закон Хрватске, Народне новине, бр. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17;
13. Закон о посредовању у решавању спорова, Службени гласник РС, бр. 55/2014;
14. Закон о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник РС, бр. 106/2015, 106/2016 – аутентично тумачење и 113/2017 – аутентично тумачење;
15. Закон за извршување Републике Македоније, Службени весник на РМ, бр. 72/16;
16. Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу, Службени гласник РС, бр. 54/2019;
17. Европска конвенција о људских правима, преузето са:
https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SRP.pdf

- **Судска пракса**

1. Решење Вишег трговинског суда Иж. 2420/2009 од 17. 09. 2009. године, доступно у бази Paragraf Lex;

2. Одлука Уставног суда Србије, бр. Уж. 2694/2009 од 07. 07. 2011. године;
3. Решење Вишег суда у Пожаревцу 2 Гж 52/2017 (2016) од 13. 01. 2017. године, доступно у бази Paragraf Lex;
4. Решење Вишег суда у Пожаревцу Гж1 102/2017 од 23.05.2017. године доступно у бази Paragraf Lex;
5. Закључак Основног суда у Лесковцу И. бр. 561/17 од 17. 08. 2017. године.
6. Решење Основног суда у Лесковцу, 8И-1418/19 од 12. 11. 2019. године;
7. Решење Основног суда у Лесковцу И. бр. 1784/18 од 13. 03. 2020. године.

САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ

Извршење одлука на чињење, нечињење и трпљење у пракси Основног суда у Лесковцу

Увод. Овај рад се бави извршењем одлука на чињење, нечињење и трпљење као средство извршења ради намирења неновчаног потраживања извршног повериоца. Оно што је заједничко обавезава извршног дужника код овог средства извршења је то што су обавезе неновчане и што се принудно извршавају посредним путем.

Циљ и значај. Теоријски значај рада се огледа у свеобухватној анализи овог средства извршења у историјској и компаративној ретроспективи и указивању на простор за попуњавање правних празнина.

Практични значај овог рада се огледа у настојању аутора да укаже на стања судске праксе у извршним поступцима ове врсте и на што ефикаснију могућност примене овог средства извршења.

Закључак. Извршни поступак представља најслабију карику у заштити грађанских субјективних права. Законодавац већу пажњу посвећује извршним поступцима у којима се намирује новчано потраживање извршног повериоца него поступцима ради намирења неновчаног потраживања, иако се ради о подједнако важном праву за повериоце. Извршни поступци у којима се намирује неновчано потраживање повериоца за остваривање неке чинидбе, нечињења и трпљења се ретко јавља у пракси, а и у литератури сусрећемо мало текстове посвећени њима. Логична последица наведеног је недовољно познавања ове материје, те се аутор, руководећи се тим разлогом, определио за ову тему, како би дао свој допринос у ефикаснијем спровођењу ових извршења.

Кључне речи: извршни поступак, извршне исправе, неновчано потраживање, чињење, нечињење и трпљење

SUMMARY AND KEYWORD

The execution of verdicts on performing, non-performing and indulgence in the practice of the Basic Court in Leskovac

Introduction. This work is concerned about the execution of verdicts on performing, non-performing and indulgence as means of non monetary demands for executive creditor. That what is mutual, commits executive defaulter with this means of execution, and the commitments are non monetary but compulsory executed indirectly.

Aim and importance. Theoretical character of the work reflects on comprehensive analysis of this means in historical and comparative retrospective and points to a space for fullfilling of legal emptiness.

Practical importance of this work reflects on author`s endeavouring to point out the conditions of legal practice in executive procedure of this kind and more efficient possibility of applying this means of execution.

Conclusion. Executive procedure represents the weakest link in protection of citizen and subjective rights. The legislator dedicates more attention to executive procedures in which monetary demand of executive creditor settles than procedures for settling non monetary demand although it is equally about the important right for creditors. Executive procedures in wich non monetary demands for creditors are settled and for realization of some performing, non performing and affliction are rare in practise and in literature, we find few texts dedicated to them. Logical consequence of the mentioned is insufficient knowledge of this matter, so the author follows this reason and dedicates to this subject to give his contribution in more efficient conveying of these executions.

Key words: executive procedure, executive documents, non monetary demands, performing non-performing, affliction.

БИОГРАФИЈА СТУДЕНТА

Милица Цветковић је рођена 21. 12. 1994. године у Лесковцу. Основну школу и средњу економску школу на правно-биротехничком смеру завршила је у Лесковцу. Дипломирала је на Правном факултету Унивезитета у Нишу 15. 03. 2018. године, са просечном оценом 9,76. Школске 2019/2020. године уписала је мастер студије на Правном факултету Унивезитета у Нишу, на општем смеру, ужа грађанскоправна научна област. Милица Цветковић је обавила приправнички стаж у адвокатској канцеларији у Лесковцу. Поседује знање енглеског језика.

**ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА**

Име и презиме аутора мастер рада: _____

Наслов мастер рада: _____

_____

Ментор: _____

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао/ла Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, _____

Потпис аутора

_____

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом _____

пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, нисам пријављивао/ла на другим факултетима, нити универзитетима;
- да нисам повредио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу, са подацима о датуму одбране и комисији пред којом је рад брањен.

Аутор мастер рада: _____

У Нишу, _____

Потпис аутора

_____